

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2011. gada 14. aprīli*

Lieta T-461/07

Visa Europe Ltd, Londona (Apvienotā Karaliste),

Visa International Service, Vilmingtona [*Wilmington*], Delavēra [*Delaware*]
(Amerikas Savienotās Valstis),

ko sākotnēji pārstāvēja S. Moriss [*S. Morris*], QC, H. Deivisa [*H. Davies*] un A. Hovarde [*A. Howard*], *barristers*, V. Deivisa [*V. Davies*] un H. Māstersa [*H. Masters*], *solicitors*, pēc tam — S. Moriss un P. Skots [*P. Scott*], *solicitor*, A. Hovarde, V. Deivisa un Č. Tomase [*C. Thomas*], *solicitor*,

prasītājas,

pret

Eiropas Komisiju, ko sākotnēji pārstāvēja F. Arbo [*F. Arbault*], N. Kāns [*N. Khan*] un V. Botka [*V. Bottka*], pēc tam — N. Kāns un V. Botka, pārstāvji,

atbildētāja,

* Tiesvedības valoda — angļu.

par prasību prioritāri atcelt Komisijas 2007. gada 3. oktobra Lēmumu C(2007) 4471, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar EK līguma 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/D1/37860 — *Morgan Stanley/Visa International un Visa Europe*) un pakārtoti atcelt vai samazināt prasītājam ar šo lēmumu uzlikto naudas sodu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs M. Jēgers [*M. Jaeger*], tiesneši V. Vadapals [*V. Vadapalas*] un M. Preks [*M. Prek*] (referents),

sekretārs N. Rozners [*N. Rosner*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 20. maija tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Pamata lietas rašanās fakti

- ¹ *Visa International Service*, kas reģistrēta Amerikas Savienotajās Valstīs, ir juridiska persona, kuras mērķis ir peļņas gūšana un kura pieder finanšu iestādēm, kuras ir

tās dalībnieces (turpmāk tekstā — “*Visa International*”). *Visa International* vada un koordinē starptautisko tīklu maksājumiem ar tāda paša nosaukuma karti (turpmāk tekstā — “*Visa sistēma*”), un tas it īpaši nozīmē, ka tā nosaka tīkla noteikumus, kā arī sniedz iestādēm dalībniecēm autorizācijas un kompensācijas pakalpojumus. *Visa* karšu izdošana un sadarbības līgumu slēgšana ar komersantiem par karšu akceptēšanu ietilpst finanšu iestāžu dalībnieču atbildības jomā.

- 2 *Morgan Stanley* (iepriekš — *Morgan Stanley Dean Witter & Co.*, turpmāk tekstā — “*Morgan Stanley*”) ir finanšu iestāde, kas reģistrēta Amerikas Savienotajās Valstīs, kur tai visas administratīvās procedūras laikā piederēja *Discover Card/Novus* tīkls, kas darbojās ar *Discover* kartēm (turpmāk — “*Discover sistēma*”).
- 3 1999. gada 23. februārī *Morgan Stanley* izveidoja Apvienotajā Karalistē meitas sabiedrību, kuras nosaukums ir *Morgan Stanley Bank International Ltd.*
- 4 2000. gada 22. martā *Morgan Stanley* tika informēta, ka tā nebija piemērota kļūt par *Visa International* “Eiropas Savienības” reģiona dalībnieci.
- 5 2000. gada 12. aprīlī *Morgan Stanley* saskaņā ar Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17 — Pirmā regula par [EKL 81.] un [EKL 82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.) — 3. pantu iesniedza sūdzību, apgalvojot, ka ir pārkāpts EKL 81. un 82. pants, atsakoties to uzņemt par *Visa International* “Eiropas Savienības” reģiona dalībnieci. *Morgan Stanley* paralēli cēla prasību par to pašu rīcību *High Court of Justice (England & Wales)* [Augstākā tiesa (Anglija un Velsa)]. Šīs prasības izskatīšana ir apturēta līdz procedūras beigām Eiropas Komisijā.

- 6 *Morgan Stanley* sūdzība ir par to, ka tai tika piemērots *Visa International* statūtu 2.12. noteikuma b) punkts (turpmāk tekstā — “Noteikums”), kura dažādās versijas ir tikušas paziņotas Komisijai. Kopš 1989. gada 4. decembra Noteikums ir formulēts šādi: “Ja piemērojami tiesību akti atļauj, valde (ieskaitot reģionālās valdes un grupas dalībniekus) neaņceptē par dalībnieku kandidātu, kuru tā uzskata par sabiedrības konkurentu.”

- 7 Pirms 2004. gada 1. jūlija lemšanas pilnvaras par *Visa International* “Eiropas Savienības” reģionu — kas papildus Eiropas Savienības dalībvalstīm ietver Islandi, Lihtenšteinu, Norvēģiju, Šveici, Turciju un Izraēlu — bija deleģētas *Visa International* Eiropas Savienības reģionālajai valdei. Kopš 2004. gada 1. jūlija šīs pilnvaras īstenoja *Visa Europe Ltd* (turpmāk tekstā — “*Visa Europe*”), kuras reģionālajai valdei ir ekskluzīvas tiesības reglamentēt visus jautājumus “Eiropas Savienības” reģionā un tostarp lemt par to, vai ir atbilstīgi akceptēt vai noraidīt lūgumus par *Visa Europe* dalībnieka statusa piešķiršanu. Kopš 2004. gada oktobra Noteikums ir pārņemts *Visa Europe* pievienošanās reglamenta 3. punkta 5. klauzulā.

- 8 2004. gada 2. augustā Komisija nosūtīja paziņojumu par iebildumiem *Visa International* un *Visa Europe* (turpmāk tekstā — “prasītājas”) sakarā ar EKL 81. panta pārkāpumu. 2004. gada 3. decembrī prasītājas nosūtīja rakstveida apsvērumus, atbildot uz Komisijas iebildumiem. Tad tās arī lūdza tikt uzklaustītas, bet šo lūgumu atsaucā 2005. gada 5. aprīlī.

- 9 2004. gada 1. un 2. septembrī, 19. novembrī, 17. decembrī un 2007. gada 12. janvārī prasītājām bija piekļuve Komisijas lietas materiāliem.

- 10 2004. gada 15. oktobrī Komisija nosūtīja paziņojuma par iebildumiem nekonfidencialo versiju *Morgan Stanley*. 2004. gada 22. oktobrī *Morgan Stanley* iesniedza rakstveida apsvērumus par paziņojumu par iebildumiem. 2005. gada 23. februārī prasītājas puda savus komentārus par šiem apsvērumiem.
- 11 2004. gada 23. decembrī Komisija nosūtīja prasītājām pirmo vēstuli, kurā izklāstīti attiecīgie fakti (turpmāk tekstā — “pirmā faktu izklāsta vēstule”) un uz kuru prasītājas atbildēja ar 2005. gada 14. janvāra un 23. februāra vēstulēm.
- 12 2006. gada 6. jūlijā Komisija nosūtīja prasītājām otru vēstuli, kurā izklāstīti attiecīgie fakti (turpmāk tekstā — “otrā faktu izklāsta vēstule”) un uz kuru prasītājas atbildēja ar 2006. gada 22. septembra vēstuli.
- 13 2006. gada 21. septembrī *Morgan Stanley* un prasītājas noslēdza vienošanos, ar kuru *Morgan Stanley* tika atzīts *Visa Europe* dalībnieces statuss un ar kuru bija paredzēts atsaukt Komisijā iesniegto sūdzību, kā arī izbeigt *High Court of Justice* uzsākto tiesvedību.
- 14 2006. gada 22. septembrī *Morgan Stanley* kļuva par *Visa Europe* dalībnieci un atsaucā sūdzību, kuru tā bija iesniegusi Komisijā. Tomēr Komisija uzskatīja, ka tai ir leģitīmas intereses pieņemt lēmumu, ar kuru tiek sodīta prasītāju pret konkurenci vērsta rīcība.

Apstrīdētais lēmums

- 15 2007. gada 3. oktobrī Komisija pieņēma 2007. gada 3. oktobra Lēmumu C(2007) 4471, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar EKL 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/D1/37860 — *Morgan Stanley/Visa International* un *Visa Europe*) (turpmāk tekstā — “apstrīdētais lēmums”), kura būtiskie elementi ir izklāstīti turpmāk.

A — Konkrētā tirgus definīcija

- 16 Komisija uzskata, ka pakalpojumi, kas tiek sniegti maksājumu karšu tīklā, var tikt iedalīti trīs atsevišķās grupās:

— pakalpojumi, kurus maksājumu karšu tīkls sniedz finanšu iestādēm un par kuriem dažādi maksājumu karšu tīkli konkurē;

— pakalpojumi, kurus sniedz bankas, kas izdod maksājumu kartes, šo karšu īpašniekiem;

— darījumu iegūšanas pakalpojumi, kas tiek sniegti komersantiem.

- 17 Komisija no tā secina, ka var tikt nošķirti trīs atšķirīgi tirgi: augšupējais tirgus, kurā karšu tīkli sniedz pakalpojumus dažādām finanšu iestādēm; pirmais lejupējais tirgus, kurā maksājumu karšu izdevēji konkurē savā starpā par karšu izdošanu un saistīto pakalpojumu sniegšanu privātpersonām (turpmāk tekstā — “izdošanas tirgus”); otrais lejupējais tirgus, kurā darījumu ar kartēm saņēmēji konkurē, lai noslēgtu ar komersantiem līgumus par visiem pakalpojumiem, kas nepieciešami, lai tie varētu pieņemt kartes (turpmāk tekstā — “iegūšanas tirgus”).
- 18 Uzsverot, ka Noteikumam var būt konkurenci ierobežojošas sekas abos lejupējos tirgos, Komisija paziņoja, ka tā ir balstījies vienīgi uz iegūšanas tirgu, kurā Noteikuma ierobežojošās sekas uz konkurenci esot bijušas visievērojamākās.
- 19 Tādēļ Komisija definēja konkrēto tirgu kā komersantiem Apvienotajā Karalistē sniegtu darījumu ar kredītkarti vai debetkarti ar atliktā debeta funkciju iegūšanas pakalpojumu tirgu (turpmāk tekstā — “konkrētais tirgus” vai “attiecīgais tirgus”).

B — *Inkriminētā rīcība*

- 20 Apstrīdētā lēmuma 25. apsvērumā Komisija ir uzsvērusi, ka prasītājam pārmestā rīcība nav Noteikuma pieņemšana pati par sevi, bet tā piemērošana *Morgan Stanley* (turpmāk tekstā — “strīdīgā rīcība”).

C — EKL 81. panta piemērošana

- 21 Lai nonāktu pie secinājuma, ka strīdīgā rīcība ietilpst EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas jomā, Komisija, pirmām kārtām, uzskatīja, ka noteikumi un regulējums, kas nosaka *Visa* sistēmas darbību (ieskaitot *Visa International* statūtus un *Visa Europe* pievienošanās reglamentu, kurā ir ietverts Noteikums), un lēmums tos piemērot uzņēmumam var tikt uzskatīti par vai nu vienošanos uzņēmumu starpā, vai nu par uzņēmumu apvienības lēmumu. Komisija pamatojās uz to, ka, pirmkārt, prasītājas un to attiecīgie dalībnieki veic ekonomiska rakstura darbības un līdz ar to ir uzņēmumi EKL 81. panta 1. punkta nozīmē un, otrkārt, prasītājas ir “apvienojošas organizācijas” (*membership organisations*).
- 22 Otrām kārtām, Komisija konstatēja, ka strīdīgā rīcība ir radījusi pret konkurenci vērsta sekas, jo no atteikuma iekļaut *Morgan Stanley Visa International* “Eiropas Savienības” reģionā, pēc tam *Visa Europe* (turpmāk tekstā kopā — “*Visa*”) izrietēja tas, ka potenciālajam konkurentam tika traucēts iekļūt tirgū, kurā ir paaugstināta koncentrācija un kurā konkurence, nebūdama neefektīva, esot varējusi kļūt intensīvāka.
- 23 Šajā ziņā Komisija norādīja, ka atteikums *Morgan Stanley* iekļaut *Visa* ne tikai traucēja iegūt darījumus, kas veikti ar *Visa* kartēm, bet kopumā izslēdza visu iegūšanas tirgu, ieskaitot to darījumu tirgu, kuri veikti ar *MasterCard* kartēm. Komisija pamatojās uz to, ka komersanti vēlas noslēgt sadarbības līgumus par kartēm, kas ir visizplatītākās Apvienotajā Karalistē, proti, *Visa* un *MasterCard*, ar vienu un to pašu ieguvēju.

- 24 Komisija apstrīdētajā lēmumā analizēja prasītāju minēto iespēju, ka *Morgan Stanley* varētu iekļūt iegūšanas tirgū, noslēdzot “fasādes vienošanos” ar finanšu iestādi, kas ir *Visa* dalībniece. Komisija definēja fasādes vienošanos, kas būtībā attiecas uz apstākļiem, kuros *Visa* dalībniece, fasādes partnere, ir beigusi veikt komersantu piesaistīšanas darbības un darbojas kā vienkārša saskarne starp *Visa* un trešo ieguvēju, kas arī tiek kvalificēts kā faktiskais ieguvējs, kurš uzņemas atbildību par gandrīz vai visiem iegūšanas pakalpojuma elementiem un uzņemas risku saistībā ar komersanta ienākumu svārstībām. Komisija secināja, ka fasādes līguma noslēgšana tādai starptautiskai bankai kā *Morgan Stanley* nav efektīvs veids, kā iekļūt konkrētajā tirgū.
- 25 Atbildot uz dažādajiem argumentiem, kurus prasītājas izvirzīja administratīvās procedūras laikā, lai attaisnotu strīdīgo rīcību, Komisija uzskatīja, ka nebija reālistiski uzskatīt, ka *Morgan Stanley* būtu spējusi paplašināt savu *Discover* sistēmu Eiropas Savienībā un tādējādi konkurēt ar *Visa*, sākusī aktīvi darboties tirgū. Tāpat Komisija uzskata, ka atteikumu iekļaut *Morgan Stanley* nevar pamatot ar vēlmi izvairīties no iespējamā “parazītisma” (*free-riding*) no *Visa* tiešā konkurenta puses, kuram tādējādi būtu piekļuve konfidencialai informācijai. Šajā ziņā Komisija norādīja, ka noteiktiem *Visa* dalībniekiem bija kredītkaršu vai karšu ar atliktā debeta funkciju sistēma, kas tieši konkurēja ar *Visa*, un ka Noteikums tiem netika piemērots.
- 26 Komisija konstatēja, ka EKL 81. panta 3. punkts nebija piemērojams šajā lietā.
- 27 Visbeidzot, Komisija uzskatīja, ka tai ir leģitīmas intereses pieņemt lēmumu, ar kuru tiek noteikts sods par prasītāju pret konkurenci vērsto rīcību, lai gan šis pārkāpums tika pārtraukts, *Morgan Stanley* iekļaujot *Visa* 2006. gada 22. septembrī.

D — Naudas soda aprēķināšana

- 28 Kaut gan Komisija uzskata, ka pārkāpums sākās 2000. gada 22. martā un ilga sešus gadus un sešus mēnešus, tā par atskaites punktu naudas soda aprēķināšanai ņēma vērā īsāku periodu no paziņojuma par iebildumiem datuma 2004. gada 2. augusta līdz *Morgan Stanley* iekļaušanai *Visa* 2006. gada 22. septembrī. Tā uzskatīja, ka pārkāpums ir smags un nav ne atbildību pastiprinošu, ne mīkstinājošu apstākļu.
- 29 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvās daļas 1. un 2. pantā ir noteikts:

“1. pants

[*Visa International*] un [*Visa Europe*] ir pārkāpušas (pirmā minētā uzņēmēj sabiedrība laikā no 2000. gada 22. marta līdz 2006. gada 22. septembrim un pēdējā minētā uzņēmēj sabiedrība laikā no tās izveidošanas 2004. gada 1. jūlijā līdz 2006. gada 22. septembrim) EKL [..] 81. pantu un EEZ līguma 53. panta 1. punktu, atsakot [*Morgan Stanley*] *Visa Europe* dalībnieces statusu.

2. pants

Par 1. pantā minēto pārkāpumu [*Visa International*] un [*Visa Europe*] tiek uzlikts EUR 10 200 000 liels naudassods, par ko tās ir kopīgi un solidāri atbildīgas.”

Process

- 30 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas [tagad — Vispārējā tiesa] kancelejā iesniegts 2007. gada 19. decembrī, prasītājas cēla šo prasību.
- 31 Ar atsevišķu dokumentu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2009. gada 24. jūlijā, prasītājas, pirmkārt, ir lūgušas, lai, piemērojot Reglamenta 114. panta 1. punktu, iesākumā tiktu spriests par noteiktu argumentu un pierādījumu pieņemamību un, otrkārt, lai tiktu īstenoti procesa organizatoriskie pasākumi saskaņā ar Reglamenta 64. panta 4. punktu.
- 32 Ar dokumentu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2009. gada 18. septembrī, Komisija iesniedza savus apsvērumus par prasītāju lūgumiem.
- 33 Ar 2009. gada 14. decembra rīkojumu Pirmās instances tiesa (piektā palāta) lēmuma pieņemšanu par prasītāju saskaņā ar Reglamenta 114. panta 1. punktu iesniegto lūgumu atlika līdz lietas izskatīšanai pēc būtības.
- 34 Ar Vispārējās tiesas priekšsēdētāja lēmumu Vispārējās tiesas piektās palātas sastāvs tika grozīts šī procesa vajadzībām.
- 35 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Vispārējā tiesa (piektā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu un Vispārējās tiesas Reglamenta 64. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros Komisijai rakstveidā uzdeva jautājumus. Komisija uz tiem atbildēja noteiktajā termiņā.

36 Tika uzklausi lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz mutvārdu jautājumiem, ko Vispārējā tiesa uzdeva 2010. gada 20. maija tiesas sēdē.

Lietas dalībnieku prasījumi

37 Prasītāju prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— prioritāri — atcelt apstrīdēto lēmumu;

— pakārtoti — atcelt apstrīdētā lēmuma 2. pantu;

— papildus pakārtoti — tiktāl, ciktāl nepieciešams, samazināt uzliktā naudas soda apmēru;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

38 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— prasību noraidīt;

— piespriet prasītājām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

A — Par prasību atcelt apstrīdēto lēmumu

39 Lai pamatotu šo prasību, prasītājas izvirza trīs pamatus.

40 Ar pirmo un trešo pamatu prasītājas apstrīd Komisijas analīzi, saskaņā ar kuru strīdīgajai rīcībai esot bijušas konkurenci ierobežojošas sekas EKL 81. panta 1. punkta nozīmē.

41 Otrais pamats ir par prasītāju tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, jo juridiskais kritērijs, kuru Komisija izmantojusi apstrīdētajā lēmumā, lai izvērtētu apstrīdētās rīcības ierobežojošās sekas, esot atšķīries no kritērija, kas apskatīts administratīvās procedūras laikā.

1. Ievada jautājumi

a) Par noteiktu argumentu un dokumenta pieņemamību

- ⁴² Prasītājas savos dokumentos, kā arī atsevišķā 2009. gada 24. jūlija dokumentā, kas iesniegts saskaņā ar Reglamenta 114. panta 1. punktu, norāda, ka Komisija gan apstrīdētajā lēmumā, gan dokumentos balstās uz argumentiem un vienu dokumentu, par kuriem tām nav bijusi iespēja paust savu nostāju administratīvās procedūras laikā. Pirmkārt, runa ir par argumentiem par *Morgan Stanley* stratēģiju, kas balstīta uz darījumu, kuri veikti ar kartēm, kuras tā izdotu, iegūšanu no komersantiem (turpmāk tekstā — “on-us” darījumu iegūšanas stratēģija”) un, otrkārt, par otrās faktu izklāsta vēstules 57. pielikumu, kurā ietverta *Morgan Stanley* sniegtā prezentācija saistībā ar uzklauššanu.
- ⁴³ Saistībā ar argumentiem par “on-us” darījumu iegūšanas stratēģiju prasītājas apgalvo, ka Komisija tos nav izvirzījusi administratīvās procedūras laikā.
- ⁴⁴ Saistībā ar otrās faktu izklāsta vēstules 57. pielikumu tās būtībā apgalvo, ka šis pielikums tām nav ticis paziņots pietiekamā apmērā, jo uz šo pielikumu nav sniegta neviena atsauce pašā minētās vēstules tekstā.

- 45 Komisija uzskata, ka tā bija tiesīga gan apstrīdētajā lēmumā, gan savos dokumentos balstīties uz šiem argumentiem un dokumentu.
- 46 Vispārējā tiesa izvērtēs šo argumentu un šī dokumenta pieņemamību, izvērtējot dažādos pamatus, uz kuriem tie attiecas.

b) Par prasības pieteikuma pielikuma pieņemamību

- 47 Komisija apstrīd prasības pieteikuma A5. pielikuma, kurā ietverts kolektīvais ekspertīzes ziņojums (turpmāk tekstā — “kolektīvais ekspertīzes ziņojums”), pieņemamību.
- 48 Komisija apgalvo, ka prasītājas kolektīvajā ekspertīzes ziņojumā izvirza argumentus, kas nav izklāstīti prasības pieteikumā, un norāda, ka tas ir pretrunā pielikumu funkcijai, saskaņā ar kuru tie ir izmantojami vienīgi pierādīšanas un tehniskos nolūkos.
- 49 Prasītājas uzskata, ka pamati un argumenti, kuru atbalstam ir iesniegts kolektīvais ekspertīzes ziņojums, ir pietiekami izklāstīti prasības pieteikumā un līdz ar to Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunkta tiesību normas ir ievērotas.
- 50 Saskaņā ar Tiesas Statūtu 21. pantu un Vispārējās tiesas reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunktu prasības pieteikumā ir jānorāda strīda priekšmets un izvirzīto pamatu kopsavilkums. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai prasība būtu pieņemama,

pamata faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, ar kuriem prasība pamatota, jāizriet — vismaz kopsavilkuma veidā, bet saskaņotā un saprotamā veidā — no paša prasības pieteikuma teksta. Kaut arī atsevišķos jautājumos prasības pieteikumu var pamatot un papildināt, atsaucoties uz tam pievienotajiem materiāliem, vispārēja atsauce uz citiem dokumentiem, pat ja tie ir pievienoti prasības pieteikumam, nevar kompensēt galveno juridisko argumentu neesamību, kam atbilstoši iepriekš minētajiem noteikumiem ir jābūt ietvertiem prasības pieteikumā. Vispārējai tiesai turklāt nav pienākuma pielikumus meklēt un identificēt pamatus un argumentus, ko tā varētu uzskatīt par tādiem, kuri veido prasības pamatojumu, jo pielikumi izmantojami vienīgi pierādīšanas un tehniskos nolūkos (skat. Pirmās instances tiesas 2007. gada 17. septembra spriedumu lietā T-201/04 *Microsoft*/Komisija, Krājums, II-3601. lpp., 94. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 51 Šajā lietā, protams, ir redzams, ka dažādie pamati un argumenti, kuru atbalstam ir veikta norāde uz kolektīvo ekspertīzes atzinumu, ir skaidri identificējami pašā prasības pieteikuma tekstā. Tādējādi prasītājas norāda uz šo dokumentu, kritizējot Komisijas analīzi, saskaņā ar kuru konkurence attiecīgajā tirgū varēja kļūt intensīvāka, lai noliegtu seku uz konkurenci nozīmi, kas pagātnē esot bijusi finanšu iestādes ienākšanai attiecīgajā tirgū, un lai pamatotu to, ka Komisija ir nepamatoti raksturojusi *Morgan Stanley* kā efektīvu, nozīmīgu un pieredzējušu tirgus dalībnieci.
- 52 Tomēr ir jākonstatē, ka kolektīvās ekspertīzes ziņojums pārsniedz pielikumu funkciju, saskaņā ar kuru tie ir izmantojami vienīgi pierādīšanas un tehniskos nolūkos. No šī ziņojuma izlasīšanas izriet, ka ar to netiek vienīgi pamatoti vai papildināti fakti vai tiesību apstākļi, kas tieši izklāstīti prasības pieteikuma tekstā, bet tiek izvirzīti jauni argumenti.
- 53 Līdz ar to prasības pieteikuma A5. pielikumu Vispārējā tiesa ņems vērā vienīgi tiklīdz, ciktāl tas papildina vai pamato pamatus vai argumentus, kurus prasītājas ir tieši

izklāstījušas savu dokumentu tekstā, un ciktāl Vispārējai tiesai ir iespējams precīzi noteikt, ko šajā pielikumā ietvertais pamato vai papildina pamatos vai argumentos (šajā ziņā un pēc analogijas skat. spriedumu lietā *Microsoft/Komisija*, minēts iepriekš 50. punktā, 99. punkts).

2. Par otro pamatu — prasītāju tiesību uz aizstāvību pārkāpumu

a) Lietas dalībnieku argumenti

⁵⁴ Prasītājas pārmet Komisijai, ka tā ir grozījusi savu analīzi administratīvās procedūras laikā, nesniedzot tām iespēju paust savu nostāju; līdz ar to esot pieļauts to tiesību uz aizstāvību pārkāpums, kura dēļ ir jāatceļ apstrīdētais lēmums. Paziņojuma par iebildumiem 198.–200. punktā un otrās faktu izklāsta vēstules 5.–9. punktā Komisija esot pamatojusi ievērojamu seku uz konkurenci pastāvēšanu ar iegūšanas tirgū esošās konkurences ierobežoto raksturu. Tomēr apstrīdētā lēmuma 200. apsvērumā tā esot pirmo reizi norādījusi, ka neuzskata, ka konkurence šajā tirgū būtu neefektīva. Prasītājas no tā secina, ka Komisijas analīze ir balstīta uz kritēriju, kas pirmo reizi izklāstīts apstrīdētajā lēmumā un saskaņā ar kuru, kaut gan Apvienotās Karalistes iegūšanas tirgū esot efektīva konkurence, tā varētu kļūt vēl intensīvāka.

⁵⁵ Komisija uzskata, ka prasītāju tiesības tikt uzklausītām nav pārkāptas.

b) Vispārējās tiesas vērtējums

- 56 Saskaņā ar judikatūru paziņojumā par iebildumiem iebildumi ir jāizklāsta pietiekami skaidri, pat ja tie tiek izklāstīti kopsavilkuma veidā, lai ieinteresētajām personām faktiski būtu zināma rīcība, par kuru Komisija tās vēlas saukt pie atbildības (Pirmās instances tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-352/94 *Mo Och Domsjö*/Komisija, *Recueil*, II-1989. lpp., 63. punkts). Tiesību uz aizstāvību ievērošana procesā, kura rezultātā var tikt noteikti sodi, kā tas ir šajā lietā, nozīmē, ka attiecīgajiem uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām bija jādod iespēja administratīvās procedūras laikā pienācīgi paust savu nostāju par faktu patiesumu un atbilstību, kā arī par Komisijas iebildumiem un apgalvotajiem apstākļiem (Pirmās instances tiesas 2000. gada 15. marta spriedums apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95 *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, *Recueil*, II-491. lpp., 553. punkts). Šo prasību var uzskatīt par izpildītu, ja lēmumā ieinteresētās personas tiek vainotas tikai tajos pārkāpumos, kas ir norādīti iebildumu kopsavilkumā, un tajā ir norādīti tikai tie fakti, par kuriem ieinteresētajām personām ir dota iespēja paust savu nostāju (Pirmās instances tiesas 1994. gada 23. februāra spriedums apvienotajās lietās T-39/92 un T-40/92 *CB* un *Europay*/Komisija, *Recueil*, II-49. lpp., 47. punkts).
- 57 Saskaņā ar judikatūru lēmumam nav obligāti jābūt paziņojuma par iebildumiem precīzai kopijai. Komisijai faktiski ir jābūt iespējai savā lēmumā ņemt vērā attiecīgo uzņēmumu atbildes uz paziņojumu par iebildumiem. Šajā ziņā tai ir ne tikai jāatzīst vai jānoraida attiecīgo uzņēmumu argumenti, bet arī pašai jāveic uzņēmumu sniegtās informācijas analīze, lai vai nu atteiktos no iebildumiem, kas ir izrādījušies nepamatoti, vai arī gan faktu, gan juridiskā ziņā pielāgotu vai papildinātu savus argumentus izvirzīto iebildumu atbalstam. Tāpēc tikai tad, ja galīgajā lēmumā attiecīgie uzņēmumi tiek vainoti pārkāpumos, kas nav minēti paziņojumā par iebildumiem, vai tiek ņemti vērā citi fakti, ir jāuzskata, ka ir pārkāptas tiesības uz aizstāvību. Tā tas nav tad, kad apgalvotās atšķirības starp paziņojumu par iebildumiem un galīgo lēmumu attiecas tikai uz tādām darbībām, attiecībā uz kurām attiecīgie uzņēmumi jau ir snieguši paskaidrojumus un kas līdz ar to nav saistītas ar nevienu jaunu iebildumu (skat. Pirmās instances tiesas 2003. gada 30. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-191/98, no

T-212/98 līdz T-214/98 *Atlantic Container Line u.c./Komisija, Recueil*, II-3275. lpp., 191. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 58 Turklāt, lai apgalvotu, ka ir noticis tiesību uz aizstāvību pārkāpums saistībā ar iebildumiem, kas izklāstīti apstrīdētajā lēmumā, attiecīgie uzņēmumi nevar vienīgi izvirzīt to, ka vienkārši pastāv atšķirība starp paziņojumu par iebildumiem un apstrīdēto lēmumu, precīzā un konkrētā veidā neizklāstot, kādā ziņā katra no šīm atšķirībām šajā lietā ir jauns iebildums, par kuru tās nav tikušas uzklaštas. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesību uz aizstāvību pārkāpums ir jāizvērtē saskaņā ar katras lietas īpašajiem apstākļiem, jo tas būtībā ir atkarīgs no Komisijas izvirzītajiem iebildumiem, lai pierādītu attiecīgajiem uzņēmumiem pārmesto pārkāpumu (skat. spriedumu apvienotajās lietās *Atlantic Container Line u.c./Komisija*, minēts iepriekš 57. punktā, 192. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 59 Paziņojuma par iebildumiem 198.–200. punktā Komisija ir balstījusies uz noteiktām tirgus iezīmēm un tostarp uz ievērojamo koncentrāciju, lai secinātu, ka konkurence tajā bija ierobežota, it īpaši saistībā ar tādu darījumu iegūšanu, kas veikti pie maza un vidēja lieluma komersantiem.
- 60 2004. gada 3. decembra apsvērumos prasītājas ir apstrīdējušas šo Komisijas analīzi, tostarp norādot uz komersantu izmaksu samazināšanos un uz to, ka komersantiem ir viegli mainīt ieguvēju. Atbildot uz šiem apsvērumiem, Komisija apstrīdētā lēmuma 200. apsvērumā norādīja, ka konkurence tirgū nebija “neefektīva” un ka tā varēja kļūt intensīvāka.

- 61 Ir jākonstatē, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 200. apsvērumā neizvirza jaunu iebildumu pret prasītājām, ne arī balstās uz jaunu faktu. Tā vienīgi papildina savu analīzi, ņemot vērā prasītāju argumentus, gluži kā tas tai ir jāveic, piemērojot šī sprieduma 56. un 57. punktā minēto judikatūru.
- 62 Tādējādi šī apstrīdētā lēmuma pamatojuma attīstīšana salīdzinājumā ar to pamatojumu, kas sākotnēji bija izklāstīts paziņojumā par iebildumiem, nebūt nebūdamā prasītāju tiesību uz aizstāvību pārkāpšana, tieši pretēji pierāda, ka tām bija iespēja paust savu nostāju par Komisijas izvirzīto iebildumu, kas izriet no tā, ka, ņemot vērā attiecīgajā tirgū pastāvošo konkurenci, apstrīdētajai rīcībai bija konkurenci ierobežojošas sekas.
- 63 Tas, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir balstījusies uz iespēju paaugstināt konkurences intensitāti konkrētajā tirgū, tādēļ nav prasītāju tiesību uz aizstāvību pārkāpums.
- 64 Tādēļ otrais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

3. Par pirmo un trešo pamatu, ar kuriem tiek apstrīdēts apstrīdētās rīcības konkurenci ierobežojošais raksturs

- 65 Prasītājas apstrīd Komisijas saskaņā ar EKL 81. panta 1. punktu veikto vērtējumu par apstrīdētās rīcības konkurenci ierobežojošajām sekām. Ar pirmo pamatu tās noliedz, ka apstrīdētās rīcības sekas bija attiecīgā tirgus slēgšana *Morgan Stanley*. Ar trešo

pamatu tās kritizē Komisijas vērtējumu par ietekmi uz konkurenci, kādu varētu būt radījusi *Morgan Stanley* esamība minētajā tirgū.

- 66 Pirms analizēt šo abu pamatu pamatotību, ir jāuzsver, ka prasītājas šajā prasībā neatkārtoti administratīvajā procedūrā izvirzītos argumentus par to, ka Noteikums *Morgan Stanley* tika piemērots, jo *Discover* sistēma ir *Visa* konkurente, un līdz ar prasītājas neapstrīd Komisijas apstrīdētajā lēmumā veiktos vērtējumus par to, ka apstrīdētā rīcība nebija objektīvi pamatota.
- 67 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka, izvērtējot nolīgumu, uzņēmumu apvienības lēmumu vai saskaņotu darbību saskaņā ar EKL 81. panta 1. punktu, ir jāņem vērā konkrētie apstākļi, kuros izpaužas to sekas, it īpaši ekonomiskais un juridiskais konteksts, kurā attiecīgie uzņēmumi darbojas, attiecīgo preču vai pakalpojumu raksturs, kā arī attiecīgā tirgus funkcionēšanas faktiskie apstākļi un struktūra, ja vien runa nav par nolīgumu, kurš paredz acīmredzamus konkurences ierobežojumus, kā cenu noteikšana, tirgus sadalīšana vai noieta kontrole. Pēdējā gadījumā šādi ierobežojumi var tikt izvērtēti saistībā ar to apgalvotajām labvēlīgajām sekām pret konkurenci vienīgi EKL 81. panta 3. punkta kontekstā, lai piešķirtu izņēmumu saistībā ar aizliegumu, kas noteikts šī paša panta 1. punktā (skat. Pirmās instances tiesas 1998. gada 15. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-374/94, T-375/94, T-384/94 un T-388/94 *European Night Services u.c./Komisija, Recueil*, II-3141. lpp., 136. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 68 Konkurences apstākļu pārbaude balstās ne tikai uz pastāvošo konkurenci, kas pastāv starp jau attiecīgajā tirgū esošajiem uzņēmumiem, bet arī uz potenciālo konkurenci, lai noskaidrotu, vai, ņemot vērā tirgus struktūru un tā darbību regulējošo ekonomisko un juridisko kontekstu, pastāv faktiskas un konkrētas iespējas, ka attiecīgie uzņēmumi

konkurēs savā starpā vai ka attiecīgajā tirgū var parādīties jaunienācējs, kas konkurēs ar jau izveidotajiem uzņēmumiem (spriedums apvienotajās lietās *European Night Services* u.c./Komisija, minēts iepriekš 67. punktā, 137. punkts).

69 Turklāt, ja nolīgums, uzņēmumu apvienības lēmums vai saskaņotās darbības to izraisīto konkurences nosacījumu izmaiņu dēļ ir uzskatāmi par aizliegtiem, konkurences nosacījumi ir jāpārbauda reālā situācijā, kurā tie rastos, neesot attiecīgajam nolīgumam, uzņēmumu apvienības lēmumam vai saskaņotām darbībām (šajā ziņā skat. 1998. gada 28. maija spriedumu lietā *C-7/95 P Deere/Komisija, Recueil, I-3111*. lpp., 76. punkts un tajā minētā judikatūra).

70 Saistībā ar tiesas kontroles apjomu attiecībā uz Komisijas vērtējumiem ir jāatgādina pastāvīgā judikatūra, saskaņā ar kuru, lai gan Savienības tiesa vispusīgi pārbauda, vai ir izpildīti EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumi, attiecībā uz Komisijas komplekso ekonomisko vērtējumu minētā tiesa vienīgi pārbauda, vai ievēroti procesuālie noteikumi, vai pamatojums ir pietiekams, vai pareizi konstatēti faktiskie apstākļi, vai nav acīmredzamas kļūdas vērtējumā un vai nav notikusi nepareiza pilnvaru izmantošana (skat. spriedumu lietā *Deere/Komisija*, minēts iepriekš 69. punktā, 34. punkts un tajā minētā judikatūra). Tomēr, lai arī Komisijai ir atzīta rīcības brīvība, tas tomēr nenozīmē, ka Savienības tiesai ir jāatturas no Komisijas veiktās ekonomiska rakstura datu interpretācijas kontroles. It īpaši Savienības tiesai ir jāpārbauda ne vien izvērīto pierādījumu saturiskā precizitāte, ticamība un konsekvence, bet arī jākontrolē, vai šie pierādījumi veido visu atbilstošo datu kopumu, kas ir jāņem vērā, lai izvērtētu sarežģītu situāciju, un tas, vai šo pierādījumu raksturs ļauj pamatot no tiem izdarītos secinājumus (skat. spriedumu lietā *Microsoft/Komisija*, minēts iepriekš 50. punktā, 89. punkts un tajā minētā judikatūra).

71 Prasītāju abu pamatu pamatotība ir jāizvērtē, ievērojot šos apsvērumus.

a) Par pirmo pamatu — ka Komisija nav ņēmusi vērā *Morgan Stanley* iespēju ienākt tirgū ar fasādes nolīguma palīdzību

Lietas dalībnieku argumenti

72 Šim prasītāju iesniegtajam pamatam ir divas daļas.

73 Saistībā ar pirmo daļu prasītājas apgalvo, ka Komisijas argumentācijā ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā, piemērojot kļūdainu juridisku kritēriju, jo tā esot izslēgusi *Morgan Stanley* iespēju ienākt tirgū ar fasādes nolīguma palīdzību tādēļ, ka šāds līgums, pirmkārt, praksē tādai bankai kā *Morgan Stanley* negarantētu nepieciešamo efektivitāti ienākšanai tirgū un, otrkārt, nebūtu aizvietotājs tam, ka *Morgan Stanley* ienāk tirgū ar savu vārdu.

74 Ar otro daļu prasītājas apgalvo, ka Komisijas dažādajos pamatojumos ir pieļautas kļūdas faktos un vērtējumā. Pirmām kārtām, Komisija esot nepamatoti uzskatījusi, ka lielās starptautiskās bankas neizmanto fasādes nolīgumus.

- 75 Otrām kārtām, arguments, ka fasādes līgums nebūtu ļāvis *Morgan Stanley* īstenot stratēģiju, kas balstīta uz iegūšanas un emisijas darbību integrāciju, esot kļūdaina. Turklāt šis arguments tādēļ, ka tas attiecas uz “on-us” darījumu iegūšanu, būtu jāatzīst par nepieņemamu tiktāl, ciktāl tas pirmo reizi ir minēts apstrīdētajā lēmumā un nebija darīts zināms prasītājām administratīvās procedūras laikā.
- 76 Trešām kārtām, Komisija esot nepamatoti secinājusi, ka *Morgan Stanley* būtu bijis grūti atrast fasādes partneri. Pirmkārt, Komisija esot bez iemesla izslēgusi lielās bankas, kas darbojas iegūšanas tirgū, otrkārt, novērtējusi par zemu iespējas atrast fasādes partneri *Visa* dalībnieku starpā, kuri nedarbojas iegūšanas tirgū, un, treškārt, neesot ņēmusi vērā *Morgan Stanley* iespēju noslēgt fasādes līgumu ar ārvalstu banku.
- 77 Ceturtām kārtām, esot nepareizi uzsvērt, ka fasādes nolīgumi rada papildu izmaksas un sarežģījumus. Prasītājas it īpaši norāda, ka *Visa Europe* iekšējā reģionālā reglamentā 2.10 nodaļa, uz kuru Komisija norāda apstrīdētajā lēmumā, neesot piemērojama fasādes nolīgumiem. Turklāt ir jāņem vērā tas, ka *Visa* dalībniekiem arī ir izmaksas, kas saistītas ar klientu meklēšanu. No vienas no apstrādes sabiedrības vadītāju liecībām izrietot, ka fasādes līgumi nav mazāk efektīvi par tiešu iegūšanu *Visa* dalībnieka statusā, bet, tieši pretēji, sniedz priekšrocības faktiskajam ieguvējam. Visbeidzot, Komisija esot nepamatoti uzsvērusi “papildu neefektivitātes” pastāvēšanu saistībā ar fasādes nolīguma noslēgšanu tāpēc, ka *Morgan Stanley* arī ir *MasterCard* kartes maksājumu tīkla dalībniecē (turpmāk tekstā — “*MasterCard* sistēma”).
- 78 Komisija uzskata, ka šis pamats nav pamatots.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 79 Saistībā ar šo pamatu ir jāizvērtē, vai un kādos apstākļos tam, ka *Morgan Stanley* bija iespēja noslēgt fasādes nolīgumu ar *Visa* dalībnieku, bija jāliek Komisijai secināt, ka attiecīgās rīcības sekas nebija *Morgan Stanley* izstumšana no attiecīgā tirgus.
- 80 Vispirms ir jākonstatē, ka lietas dalībnieki piekrit fasādes nolīguma aprakstam, kas apstrīdētā lēmuma 110. apsvērumā formulēts šādi:

“Bankas ir beigušas veikt komersantu piesaistīšanas darbības un turpmāk darbojas kā vienkārša saskarne (vai “fasāde”) starp *Visa* un *MasterCard*, no vienas puses, un trešo personu pakalpojuma sniedzēju, no otras puses. Tieši šī trešā persona pakalpojuma sniedzējs uzņemas atbildību par gandrīz vai visiem iegūšanas pakalpojuma elementiem un uzņemas risku saistībā ar komersanta ienākumu svārstībām. Lai nodrošinātu *Visa* sistēmas noteikumu ievērošanu, ar komersantiem noslēgtie līgumi parasti ir trīspusēji līgumi, kas noslēgti starp komersantu, trešo personu pakalpojuma sniedzēju un banku, kas ir tīkla dalībniece. Šie līgumu starp *Visa/MasterCard* dalībnieci banku un trešo personu — pakalpojumu sniedzēju, kas nav banka, dažreiz tiek saukti par “fasādes nolīgumiem.”

- 81 Kā minēts šī sprieduma 67. punktā, izvērtējot nolīgumu, uzņēmumu apvienības lēmumu vai saskaņotu darbību saskaņā ar EKL 81. panta 1. punktu, ir jāņem vērā konkrētie apstākļi, kuros izpaužas to sekas, it īpaši ekonomiskais un juridiskais konteksts,

kurā attiecīgie uzņēmumi darbojas, attiecīgo preču vai pakalpojumu raksturs, kā arī attiecīgā tirgus funkcionēšanas faktiskie apstākļi un struktūra.

- 82 Tas, ka *Visa* sistēmas noteikumi dalībniekiem rezervē darījumu ar komersantiem iegūšanu, protams, ir ekonomiskā un juridiskā konteksta, kurā ir jāizvērtē apstrīdētā rīcība, elements. Tomēr ir arī jāņem vērā citi elementi, kas nosaka iespējas iekļūt attiecīgajā tirgū (pēc analogijas skat. Tiesas 1991. gada 28. februāra spriedumu lietā C-234/89 *Delimitis, Recueil*, I-935. lpp., 20. punkts).
- 83 Šajā ziņā tas, ka tirgus dalībniekiem, kuri nav *Visa* dalībnieki, pastāv iespēja ienākt tirgū, pateicoties fasādes nolīguma noslēgšanai ar *Visa* dalībnieku, ir ekonomiskā un juridiskā konteksta elements, kas vajadzības gadījumā būtu jāņem vērā, ja tiktu konstatēta reāla un konkrēta *Morgan Stanley* iespēja ienākt attiecīgajā tirgū un konkurēt ar izveidotajiem uzņēmumiem (šajā ziņā un pēc analogijas skat. spriedumu lietā *Delimitis*, minēts iepriekš 82. punktā, 21. punkts).
- 84 Lai pārbaudītu, vai fasādes nolīguma noslēgšana ar *Visa* dalībnieku veidoja reālu un konkrētu *Morgan Stanley* iespēju ienākt attiecīgajā tirgū un konkurēt ar tur jau esošajiem uzņēmumiem, ir svarīgi ņemt vērā apstākļus, kādos noris konkurence attiecīgajā tirgū.
- 85 No tā noteikti izriet, ka nevar ņemt vērā tādu iespēju integrēties attiecīgajā tirgū, kas, ņemot vērā minētos apstākļus, ir nereāla vai vienīgi teorētiska.

⁸⁶ Pamatā par to, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā, prasītājas pauž kritiku par formulējumu, ko Komisija ir izmantojusi apstrīdētā lēmuma 121. apsvērumā, kas ir formulēts šādi:

“Kaut gan bankas, kas paredz ienākt darījumu, kas veikti ar kredītkarti un debetkarti ar atliktā debeta funkciju, iegūšanas no komersantiem tirgū, teorētiski varētu to darīt ar fasādes nolīguma palīdzību, šāds nolīgums praksē tādai bankai kā *Morgan Stanley* negarantē nepieciešamo efektivitāti, lai ienāktu tirgū, un nav aizvietotājs iegūšanai savā vārdā.”

⁸⁷ No šī viena apsvēruma nav iespējams secināt, ka Komisija būtu pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā sakarā ar kļūdaina juridiska kritērija piemērošanu, jo šādu kļūdu var atklāt, vienīgi analizējot Komisijas secinājuma pamatojumus, kura pamatotība ir apstrīdēta otrajā pamatā.

⁸⁸ Tādēļ abas šī pamata daļas tiks izvērtētas kopā.

⁸⁹ Apstrīdētajā lēmumā Komisija ir balstījusies uz četrām pamatojuma virknēm: pirmkārt, par to, ka fasādes nolīgumus neizmanto lielās starptautiskās bankas, otrkārt, par to, ka *Morgan Stanley* nebija iespējas īstenot stratēģiju, kas balstīta uz iegūšanas un emisijas darbību integrāciju ar fasādes nolīguma palīdzību, treškārt, par *Morgan Stanley* grūtībām atrast fasādes partneri un, ceturtkārt, par šāda veida iegūšanas sarežģītību un papildu izmaksām.

- 90 Šajā lietā pietiek izvērtēt Komisijas sniegto pamatojumu pamatotību saistībā ar *Morgan Stanley* grūtībām atrast fasādes partneri.
- 91 No apstrīdētajā lēmumā sniegtajiem, kā arī no prasītāju minētajiem fasādes līgumu piemēriem izriet, ka šādi nolīgumi būtībā ir tikuši noslēgti ar faktiskajiem ieguvējiem, kas jau atradās iegūšanas tirgū, — ar finanšu iestādēm vai apstrādes sabiedrībām — un tādēļ to sekas nebija ļaut ienākt jaunam konkurentam attiecīgajā tirgū, bet drīzāk jau tirgū esošo tirgus dalībnieku konkurētspējas stāvokļa nostiprināšana.
- 92 Vienīgie piemēri par jauna konkurenta ienākšanu attiecīgajā tirgū ar fasādes līguma palīdzību attiecas uz apstrādes sabiedrībām, kurām ir ciešas komerciālas saiknes ar *Visa* dalībnieku, kas pilda fasādes partnera funkciju. Tomēr ir jākonstatē, ka *Morgan Stanley* situācija, ņemot vērā tās finanšu iestādes statusu un tādēļ to, ka tā ir *Visa* dalībnieku konkurente tirgos, kas nav iegūšanas tirgi, nav salīdzināma ar apstrādes sabiedrību statusu, kuras neveic nekādas bankas darbības.
- 93 Šajos apstākļos prasītāju apgalvotajai iespējai, ka *Morgan Stanley*, finanšu iestāde, kas neatrodas attiecīgajā tirgū, var atrast fasādes partneri starp lielajām bankām, kas, iespējams, varētu pamest attiecīgo tirgu, *Visa* dalībniecēm, kas aktīvi nedarbojas attiecīgajā tirgū, vai ārzemju banku, kas ir *Visa* dalībniecē, kas vēlas veikt banku darbību Apvienotajā Karalistē, ir būtībā teorētisks un spekulatīvs raksturs.

- 94 Tādēļ Komisija pamatoti konstatēja, ka *Morgan Stanley* būtu bijis grūti atrast fasādes partneri. Ir jāuzskata, ka šis konstatējums pats par sevi attaisno to, ka Komisija noraidīja hipotēzi par *Morgan Stanley* ienākšanu attiecīgajā tirgū ar fasādes nolīguma starpniecību.
- 95 Pabeigtības labad ir jānorāda, ka Komisijas secinājuma pamatotību pastiprina pamatojumi, kas izriet no tā, ka iegūšana fasādes vienošanās gadījumā būtu sarežģītāka un dārgāka nekā iegūšana *Visa* dalībnieces statusā.
- 96 Pirmām kārtām, saistībā ar lielāku sarežģītību, kas raksturīga iegūšanai saskaņā ar fasādes līgumu, ir jāņem vērā apstrīdētā lēmuma 117. apsvērumā veiktais konstatējums, ka nolīgumi, kas noslēgti ar komersantiem fasādes līguma gadījumā, parasti ir trīspusēji, jo tie ietver arī fasādes partneri. Ir jākonstatē, ka prasītājas, lai gan tās apstrīd faktiskā ieguvēja precīzo pienākumu saturu šāda veida nolīguma gadījumā, nenoliedz attiecīgo nolīgumu trīspusējo raksturu.
- 97 Komisija apstrīdētā lēmuma 118. apsvērumā būtībā ir arī uzskatījusi, ka fasādes partnerim ir pienākumi attiecībā pret *Visa* un ka šādi pienākumi arī ir ierobežojumu avots faktiskajam ieguvējam.
- 98 Prasītājas apstrīd šo pienākumu apmēru, uzsverot, ka *Visa Europe* iekšējā reglamenta nodaļa, uz kuru balstās Komisija, nav piemērojama faktiskajiem ieguvējiem.

- 99 Pirmkārt, ir jānorāda, ka prasītājas nav specifiski norādījušas precīzos noteikumus, kas nosaka attiecīgos pienākumus starp fasādes partneri un faktisko ieguvēju, jo to replikas pielikumā sniegtā veidlapa šajā ziņā nav pietiekama.
- 100 Otrkārt, ir jākonstatē, ka prasītājas neapstrīd, ka fasādes partnera funkcija ir kalpot par saskarni starp *Visa* un faktisko ieguvēju. No šīs saskarnes lomas var saprātīgi secināt, ka pastāv pienākumi, kas tiek uzlikti gan fasādes partnerim, gan faktiskajam ieguvējam un kuri nepastāv gadījumā, ja *Visa* dalībnieks rīkojas neatkarīgi iegūšanas tirgū.
- 101 Līdz ar to Komisija varēja pamatoti secināt, ka iegūšana ar fasādes līguma palīdzību bija daudz sarežģītāka nekā iegūšana *Visa* dalībnieka statusā, bez vajadzības pārbaudīt to, vai vērtējums, saskaņā ar kuru fasādes līguma noslēgšana izraisītu "papildu neefektivitāti" sakarā ar *Morgan Stanley* kā *MasterCard* sistēmas dalībnieces statusu, ir atbilstošs un pamatots.
- 102 Otrām kārtām, saistībā ar papildu izmaksām, kas rodas no iegūšanas ar fasādes nolīguma palīdzību, Komisija ir norādījusi uz to, ka faktiskajam ieguvējam ne tikai ir jāatalgo savs fasādes partneris par tā iegūšanas portfeļa iegādāšanos, bet arī jāsedz izmaksas.
- 103 Prasītājas apstrīd šo analīzi, jo *Visa* dalībniekam, kas tieši ienāk iegūšanas tirgū, arī rodas izdevumi, it īpaši saistībā ar klientu meklēšanu. Izmaksas, kurus faktiskais ieguvējs samaksā savam fasādes partnerim, tādējādi esot atlīdzība it īpaši par klientu nosūtīšanu, ko veic fasādes partneris.

- 104 Šie argumenti nevar atspēkot Komisijas analīzes pamatotību. Lai gan daļa no samaksājām izmaksām var patiešām atbilst izdevumiem, kas jebkurā gadījumā būtu jāsedz *Visa* dalībniekam, kas tieši darbojas iegūšanas tirgū, Komisija tomēr varēja pamatoti uzskatīt, ka fasādes partnerim veiktie maksājumi ir arī atlīdzība par saskarnes pakalpojumiem un vismaz daļēji nav izmaksas, kas rodas *Visa* dalībniekam, kas tieši darbojas iegūšanas tirgū.
- 105 Līdz ar to, nepieļaujot acīmredzamu kļūdu vērtējumā, Komisija uzsvēra, ka iegūšana ar fasādes līguma palīdzību ir sarežģītāka un dārgāka nekā iegūšana kā *Visa* dalībniecei.
- 106 Tādējādi, kā tika uzsvērts šī sprieduma 84. punktā, ņemot vērā apstākļus, kādos norit konkurence attiecīgajā tirgū, ir jāizvērtē šādu apsvērumu ietekme uz prasītāju izvirzīto hipotēzi par *Morgan Stanley* iespējamo ienākšanu minētajā tirgū ar fasādes līguma palīdzību.
- 107 Ir jāatgādina, ka Komisija ir konstatējusi divus labvēlīgus faktorus jaunienācēja piekļuvei tirgum, proti, iespēju īstenot konkurenci saistībā ar citiem mainīgajiem, nevis cenu, tostarp pakalpojumu kvalitāti, un to, ka komersantiem ir vienkāršas un ne dārgas ieguvēja nomaiņas procedūras.
- 108 Tomēr Komisija apstrīdētajā lēmumā arī konstatēja, ko šajā aspektā nav apstrīdējušas prasītājas, ka attiecīgajai tirgus struktūrai ir raksturīga augsta koncentrācijas pakāpe. Tādējādi no apstrīdētā lēmuma 166.–168. apsvēruma izriet, ka saskaņā ar Komisijas rīcībā esošo informāciju diviem galvenajiem ieguvējiem 2003. gadā bija 61 % no iegūšanas tirgus un četriem lielākajiem ieguvējiem bija 90 % no tirgus, atlikušajai tirgus

daļai esot sadalītai starp četriem ieguvējiem. Apstrīdētā lēmuma 169. apsvērumā Komisija arī norādīja tendenci uz šī tirgus konsolidāciju, atsaucoties uz faktu, ka vairāki vidēja lieluma ieguvēji bija cedējuši vai deleģējuši savas iegūšanas darbības mazam skaitam finanšu iestāžu un apstrādes sabiedrību.

- 109 Tāpat apstrīdētajā lēmumā ir norādīts, ka pēdējā ienākšana tirgū notika 1996. gadā un ka neviens no Komisijas aptaujātajiem finanšu uzņēmumiem nav paredzējis tajā ienākt.
- 110 Tādēļ ir jākonstatē, ka iegūšanas tirgus struktūra, neskatoties uz faktoriem, kurus Komisija ir akceptējusi kā labvēlīgus jaunienācēja ienākšanai, padara mazticamu *Morgan Stanley* ienākšanu attiecīgajā tirgū, izmantojot fasādes nolīgumu, kurš uzreiz to nostādītu nelabvēlīgā stāvoklī salīdzinājumā ar tās galvenajiem konkurentiem, kuri jau ir minētajā tirgū.
- 111 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka Komisijas secinājums, ar kuru tiek noraidīta hipotēze par *Morgan Stanley* ienākšanu ar fasādes nolīguma palīdzību, ir pietiekami pamatots ar apsvērumiem par grūtībām atrast fasādes partneri un, pabeigtības labad, ar apsvērumiem par fasādes nolīgumu sarežģītību un papildu izmaksām. Tādēļ Komisija pretēji prasītāju apgalvojumam nav piemērojusi kļūdainu juridisku kritēriju.
- 112 Šajos apstākļos nav jāizvērtē pārējā kritika par Komisijas pamatojumiem saistībā ar to, ka lielas starptautiskas bankas neizmanto fasādes nolīgumus un ka nav iespējams īstenot integrētu iegūšanas un emisijas stratēģiju. Līdz ar to nav nepieciešams atbildēt uz prasītāju apgalvojumiem par to Komisijas argumentu nepieņemamību, kas

izriet no apgalvotās *Morgan Stanley* vēlēšanās īstenot “on-us” darījumu iegūšanas stratēģiju.

113 Tādēļ pirmais pamats ir jānoraida.

b) Par trešo pamatu — *Morgan Stanley* klātbūtnes ietekmi uz konkurenci attiecīgajā tirgū

114 Šajā pamatā prasītājas pārmet Komisijai, ka, pirmkārt, tā ir piemērojusi ekonomiski un juridiski kļūdainu kritēriju, lai izvērtētu apstrīdētās rīcības sekas uz konkurenci, otrkārt, tā esot par zemu novērtējusi attiecīgajā tirgū esošo konkurenci. Tās arī kritizē Komisijas analīzi par sekām, kas būtu varējušas būt *Morgan Stanley* ienākšanai attiecīgajā tirgū.

Par pirmo pamata daļu par ekonomiski un juridiski kļūdaina kritērija piemērošanu

— Lietas dalībnieku argumenti

115 Prasītājas pārmet Komisijai, ka tā ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, piemērojot ekonomiski un juridiski kļūdainu kritēriju, proti, “iespēju intensificēt konkurenci” attiecīgajā tirgū, tajā pašā laikā atzīstot minētās konkurences efektivitāti.

- 116 Tās atgādina, ka konkurence, kas ir norādīta EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunktā un 81. pantā, ir efektīva konkurence. Līdz ar to konkurences līmeņa nodrošināšana virs efektīvā līmeņa nav Līguma mērķis un, uz šī pamata nosakot sodu par atteikumu uzņemt *Morgan Stanley*, Komisija esot piemērojusi kļūdainu kritēriju.
- 117 Norādot uz kolektīvās ekspertīzes ziņojumu, prasītājas apgalvo, ka konkurence pēc būtības ir dinamisks process, kas var vienmēr kļūt intensīvāks neatkarīgi no intensitātes pakāpes. Tādējādi Komisijas tēze liekot secināt, ka tirgū nekad nav iespējama efektīva konkurence.
- 118 Saistībā ar Komisijas iebildumu rakstā pausto apgalvojumu, saskaņā ar kuru kavēšana ienākt tirgū vienmēr ir bijusi uzskatīta par pret konkurenci vērstu, prasītājas vispirms uzsver, ka šis apgalvojums nav pamatots ne ar vienu norādi uz judikatūru. Pēc tam tās norāda, ka šī analīze ir līdzvērtīga tam, ka prasītājām tiek pārņemts, ka apstrīdētās rīcības mērķis ir bijis ierobežot konkurenci, kaut gan apstrīdētais lēmums ir balstīts uz atteikuma uzņemt *Morgan Stanley* sekām. Visbeidzot, prasītājas norāda, ka šāda analīze ir pilnīgi pretēja judikatūrai, jo tā nozīmē, ka ierobežojums var pastāvēt neatkarīgi no konkurences līmeņa attiecīgajā tirgū. Tā arī esot pretrunā noteiktiem Komisijas publicētiem dokumentiem, it īpaši tās Pamatnostādnēm par [EKL] 81. panta 3. punkta piemērošanu (OV 2004, C 101, 97. lpp.). No šo pamatnostādņu 31. zemsvītras piezīmes izrietot, ka Komisijas pašas nostāja ir tāda, ka EKL 81. panta mērķis ir konkurences aizsargāšana tirgū patērētāju interesēs.
- 119 Prasītājas apstrīd iebildumu rakstā izvirzīto argumentu, saskaņā ar kuru jaunai konkurenta ienākšanai noteiktās attiecīgā tirgus apakšnozarēs varētu būt ievērojamākas sekas, nekā varētu liecināt iegūšanas tirgus kopējais veidols. Šis arguments patiešām

bija pausts paziņojumā par iebildumiem, bet to Komisija nebija atkārtojusi apstrīdētajā lēmumā pēc tam, kad prasītājas to noraidīja.

¹²⁰ Komisija noraida prasītāju argumentus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

¹²¹ Prasītājas apgalvojumu par kļūdu tiesību piemērošanā būtībā pamato, pirmkārt, ar to, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 200. apsvērumā ir atzinusi, ka konkurence attiecīgajā tirgū nav “neefektīva”, un, otrkārt, ar apstrīdētā lēmuma 187. un 200. apsvērumā sniegto apgalvojumu par “konkurences intensificēšanās” iespēju attiecīgajā tirgū. Saistībā ar prasītāju atsaukšanos uz kolektīvo ekspertīzes atzinumu ir jānorāda, ka tas tiks ņemts vērā tikai tadā apmērā, kā norādīts šī sprieduma 53. punktā.

¹²² Lai pārbaudītu šo argumentu pamatotību, ir jāņem vērā visi argumenti, kas apstrīdētajā lēmumā veltīti analīzei par apstrīdētās ricības konkurenci ierobežojošajām sekām EKL 81. panta 1. punkta nozīmē.

¹²³ No tā izriet, ka Komisija ir balstījusies uz vairākiem faktoriem, kas attiecas, pirmkārt, uz faktiskās konkurences līmeni attiecīgajā tirgū un, otrkārt, uz potenciālo konkurenci. Saistībā ar pirmo aspektu, kā ticis norādīts šī sprieduma 108. un 109. punktā, Komisija ir uzskatījusi, ka attiecīgā tirgus struktūrai ir raksturīgs augsts koncentrācijas līmenis un tendence uz konsolidēšanos. Saistībā ar potenciālo konkurenci Komisija

apstrīdētā lēmuma 169.–174. apsvērumā būtībā ir uzskatījusi, ka tā attiecas vienīgi uz lielajām bankām vai lielajām starptautiskajām apstrādes sabiedrībām, kas ir spējīgas sasniegt nepieciešamo lielumu, lai konkurētu ar esošajiem ieguvējiem. Tā ir norādījusi, ka *Morgan Stanley* bija vienīgā potenciālā ienācēja, kas paudusi nodomu ienākt minētajā tirgū.

- 124 Ir jākonstatē, ka šī analīze nav juridiski kļūdaina, kā to apgalvo prasītājas.
- 125 Pirmkārt, saskaņā ar šī sprieduma 68. punktā minēto judikatūru konkurences apstākļu pārbaude balstās ne tikai uz pastāvošo konkurenci, kas pastāv starp attiecīgajā tirgū jau esošajiem uzņēmumiem, bet arī uz potenciālo konkurenci.
- 126 Otrkārt, no Tiesas judikatūras arī izriet, ka EKL 81. pants, kā arī pārējie Līgumā iekļautie konkurences noteikumi ir paredzēti ne vien, lai aizsargātu konkurentu vai patērētāju tiesās intereses, bet arī, lai aizsargātu tirgus struktūru un līdz ar to konkurenci kā tādu (Tiesas 2009. gada 4. jūnija spriedums lietā *C-8/08 T-Mobile Netherlands* u.c., Krājums, I-4529. lpp., 38. punkts, un 2009. gada 6. oktobra spriedums apvienotajās lietās *C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P* un *C-519/06 P GlaxoSmithKline Services* u.c./Komisija, Krājums, I-9291. lpp., 63. punkts).
- 127 Līdz ar to Komisija, pamatojot savu vērtējumu par apstrīdētās rīcības konkurenci ierobežojošajām sekām attiecībā uz *Morgan Stanley* pārstāvēto potenciālo konkurenci un uz attiecīgā tirgus struktūru, ir veikusi pareizu EKL 81. panta 1. punkta interpretāciju un tādēļ nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, ko apgalvo prasītājas.

- 128 Turklāt saistībā tieši ar apstrīdētā lēmuma 200. apsvērumu, kā jau ticis uzsvērts šī sprieduma 60.–62. punktā, tas ir vienīgi Komisijas atzinums, atbildot uz prasītāju argumentiem, kas iesniegti administratīvās procedūras laikā, par konkurences līmeņa pastāvēšanu starp tirgus dalībniekiem attiecīgajā tirgū.
- 129 Tomēr šāds atzinums nenozīmē, ka apstrīdētajai rīcībai nevarēja būt konkurenci ierobežojušas sekas, kuras konstatējusi Komisija.
- 130 Pirmkārt, piekrist prasītāju argumentācijai nozīmētu padarīt analīzi par apstrīdētās rīcības seku uz potenciālo konkurenci atkarīgu no attiecīgajā tirgū pastāvošās konkurences līmeņa izvērtēšanas. Ir jākonstatē, ka šāda doma būtu pretrunā šī sprieduma 68. punktā minētajai judikatūrai, kurā prasīts, lai konkurences apstākļi noteiktajā tirgū tiktu pārbaudīti ne tikai saistībā ar faktisko konkurenci starp jau attiecīgajā tirgū esošajiem uzņēmumiem, bet arī saistībā ar potenciālo konkurenci.
- 131 Otrkārt, ņemot vērā attiecīgā tirgus pazīmes, Komisija varēja pamatoti uzskatīt, ka jauna tirgus dalībnieka ienākšana būtu ļāvusi paaugstināt tirgū, kuram raksturīgs augsts koncentrācijas līmenis, esošās konkurences līmeni. Līdz ar to frāzes “iespēja paaugstināt konkurences intensitāti” izmantošana 187. un 200. apsvērumā nav kļūdaina, pretēji tam, ko apgalvo prasītājas.
- 132 Tādēļ pamata pirmā daļa ir jānoraida.

Par pamata otro daļu — ka ir izdarīta kļūdaina analīze par attiecīgajā tirgū pastāvošās konkurences līmeni

— Lietas dalībnieku argumenti

- ¹³³ Prasītājas uzskata, ka Komisija ir acīmredzami par zemu novērtējusi iegūšanas tirgū faktiski pastāvošās konkurences intensitāti. Atzīstot, ka tās piekrit lielākajai daļai pierādījumu, ko Komisija ir ņēmusi vērā, prasītājas pārmet Komisijai, ka tā tos ir nepienācīgi izvērtējusi un no tiem ir izdarījusi nesaskanīgus secinājumus. Šo elementu pareizas analīzes rezultātā Komisijai būtu bijis jāsecina, ka iegūšanas tirgū pastāv intensīva konkurence.
- ¹³⁴ Pirmām kārtām, Komisija esot nepamatoti koncentrējusies uz attiecīgā tirgus dalībnieku skaitu un šī tirgus tendenci uz konsolidēšanos, jo šīs norādes pašas par sevi neesot noteicošas konkurences līmeņa noteikšanai tirgū. Prasītājas uzskata, ka Komisijai drīzāk bija jāpamato analīze ar tādiem konkurences indikatoriem kā iespēja ienākt tirgū, izmaiņas tirgus daļās, izmaiņas izmaksās, kuras komersanti maksā savai bankai ieguvējai, konkurence, kas netiek veikta uz cenu pamata, un komersantu veiktā ieguvēju maiņa.
- ¹³⁵ Otrām kārtām, tās pārmet Komisijai, ka tā nav izdarījusi visus secinājumus no pierādījumiem, kurus tās bija iesniegušas.

- 136 Pirmkārt, kā piemēru prasītājas izvirza to, ka Komisija uzskatīja faktisko ieguvēju ienākšanu tirgū par tādu, kas izraisījusi lielāku konsolidēšanos tirgū, jo tie vienīgi esot iestājušies sava fasādes partnera vietā, pilnībā atzīstot, ka šie jaunie tirgus dalībnieki varēja uzlabot iegūšanas pakalpojumus un samazināt savas izmaksas. Šajā ziņā prasītājas uzsver, ka no paša apstrīdētā lēmuma izriet, ka noteikti faktiskie ieguvēji ir saistīti ar bankām, kas neveic emisiju darbības, vai ar ārvalstu bankām.
- 137 Otrkārt, Komisija, atzīstot, ka noteiktas ārvalstu bankas ir ienākušas Apvienotās Karalistes iegūšanas tirgū, esot nepamatoti noraidījusi šo fenomenu kā “nišu”, kaut gan no Komisijas rīcībā esošajiem pierādījumiem izrietot, ka pārrobežu ieguvēju daļa no kopējā apgrozījuma pieauga par 50 % laikposmā no 2002. gada līdz 2004. gadam. Turklāt tās pārmet Komisijai, ka tā būtībā ir vienīgi analizējusi pārrobežu ieguvēju faktisko konkurenci, tādējādi neņemot vērā to pārstāvēto potenciālo konkurenci.
- 138 Treškārt, prasītājas norāda, ka Komisija ir atzinusi, ka attiecīgajam tirgum ir raksturīgas vienkāršas un ne dārgas procedūras ieguvēja nomaiņai, un apgalvo, ka Komisijai būtu bijis no tā jāizdara secinājums, ka maiņas vieglums radīja intensīvu konkurenci starp sabiedrībām, kas jau atrodas tirgū.
- 139 Trešām kārtām, prasītājas pārmet Komisijai, ka tā ir nepamatoti balstījusies uz pēdējo gadījumu, kad banka ienāca attiecīgajā tirgū 1996. gadā, nenoskaidrojot konkurences stāvokli šajā laikā. Tomēr no kolektīvā ekspertīzes ziņojuma izrietot, ka konkurence tajā laikā nebija tik efektīva; līdz ar to šai pieredzei neesot nozīmes.

¹⁴⁰ Komisija apstrīd prasītāju izvirzīto argumentu pamatotību un lūdz tos noraidīt.

— Vispārējās tiesas vērtējums

¹⁴¹ Būtībā prasītājas uzskata, ka Komisija ir par zemu novērtējusi attiecīgajā tirgū pastāvošās konkurences gan faktisko, gan potenciālo līmeni. Tās arī uzskata par nepamatotu to, ka Komisija ir ņēmusi vērā 1996. gadā notikušās pēdējās ienākšanas attiecīgajā tirgū sekas uz konkurenci.

¹⁴² Pirmkārt, saistībā ar faktisko konkurenci attiecīgajā tirgū ir jāuzsver, ka Komisija varēja pamatoti pamatot savu analīzi ar šajā tirgū esošo tirgus dalībnieku skaitu un tā tendenci uz konsolidēšanos, šādiem elementiem, kas ir saistīti ar attiecīgā tirgus struktūru, saskaņā ar šī sprieduma 126. punktā minēto judikatūru esot īpaši atbilstošiem.

¹⁴³ Saistībā, konkrētāk, ar sekām uz konkurenci, kuras varēja būt tam, ka attiecīgajā tirgū ir vairāki faktiskie ieguvēji, Komisija apstrīdētā lēmuma 115. apsvērumā konstatēja, ka lielākajā daļā gadījumu faktiskais ieguvējs iestājās iegūšanas tirgū aktīvas bankas vietā. Komisija apstrīdētā lēmuma 169. apsvērumā būtībā arī norādīja, ka lielās bankas un apstrādes sabiedrības, kas darbojas kā ieguvēji, veicināja tirgus konsolidēšanu, jo tām bija tendence pārņemt mazāku ieguvēju darbības, kuri vēlējās pamest tirgu.

- ¹⁴⁴ Ir jākonstatē, ka šī analīze nav acīmredzami kļūdaina un ka prasītāju šajā ziņā paustā kritika nav pārlicinoša. Tādējādi apstākļi, ka attiecīgie faktiskie ieguvēji var veicināt iegūšanas pakalpojumu uzlabošanu un to izmaksu samazināšanu, nav pretrunā Komisijas pieejai, kas ir balstīta uz attiecīgā tirgus struktūru.
- ¹⁴⁵ Saistībā ar piemēriem, kurus sniegušas prasītājas par faktiskajiem ieguvējiem, kuri esot saistīti ar bankām, kas neveic emisijas darbības, vai ārvalstu bankām, ir jānorāda, ka šie nolīgumi nav izraisījuši jauna tirgus dalībnieka ienākšanu attiecīgajā tirgū, bet gan nostiprinājuši jau minētajā tirgū esošo tirgus dalībnieku stāvokli.
- ¹⁴⁶ Saistībā ar to, ka Komisija ir atzinusi, ka komersantiem ir vienkāršas un ne dārgas ieguvēja nomaiņas procedūras, pietiek atgādināt, kā tika uzsvērts šī sprieduma 129.–131. punktā, ka Komisija varēja pamatoti atzīt, ka attiecīgajā tirgū starp tirgus dalībniekiem pastāv konkurence, secinot, ka potenciāla konkurenta izslēgšanai bija konkurenci ierobežojušas sekas EKL 81. panta 1. punkta nozīmē.
- ¹⁴⁷ Otrkārt, saistībā ar potenciālo konkurenci attiecīgajā tirgū ir jāatgādina, ka apstrīdētā lēmuma 169.–147. apsvērumā Komisija no attiecīgajā tirgū novērotās augstās koncentrācijas un konsolidācijas pakāpes izdarīja secinājumu, ka potenciālo konkurenci varēja radīt vienīgi lielās bankas vai lielās starptautiskās apstrādes sabiedrības, kas var sasniegt tādu lielumu, lai kļūtu par esošo ieguvēju konkurentiem. Komisija it īpaši ņēma vērā, ka, lai veiktu iegūšanas darbības un būtu rentabli, uzņēmumiem ir jāspēj strādāt ar ievērojamiem apjomiem un jāīsteno apjomradīti ietaupījumi. Šajā ziņā tā uzsver, ka darījumu iegūšanas jomā ir būtiski, lai apgrozījums iegūto darījumu

izteiksmē būtu augsts, jo ieguvēju galvenie ienākumi, proti, izmaksas, kas jāsedz komersantiem, tiek aprēķinātas procentos no veikto darījumu vērtības.

- ¹⁴⁸ Pamatojoties uz sarakstu, kuru prasītājas iesniegušas administratīvās procedūras laikā, Komisija ir uzskatījusi, ka papildus *Morgan Stanley* deviņas finanšu iestādes, kas dibinātas Apvienotajā Karalistē, varēja tikt uzskatītas par potenciāliem konkurentiem. Šo Komisijas apsvērumu prasītājas nav tieši apstrīdējušas.
- ¹⁴⁹ Prasītāju kritika attiecas uz to, ka netika ņemta vērā potenciālā konkurence no pārrobežu ieguvējiem. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka, neskatoties uz pārrobežu ieguvēju daļas pieaugumu laika posmā no 2002. līdz 2004. gadam, uz ko norāda prasītājas, no apstrīdētā lēmuma 65.–68. apsvēruma, kuru patiesums nav apstrīdēts, izriet, ka 2004. gadā galveno pārrobežu ieguvēju piesaistītie komersanti bija vienīgi 0,3% no visiem piesaistītajiem komersantiem. Ņemot vērā šo rādītāju, Komisija ir pamatoti uzskatījusi, ka konkurences nosacījumi starp dažādu valstu iegūšanas tirgiem Eiropā nebija pietiekami homogēni, lai pārrobežu iegūšana varētu izdarīt konkurences spiedienu uz attiecīgā tirgus dalībniekiem, un ka tādēļ potenciālās konkurences izvērtēšana ir jāveic saistībā ar Apvienotajā Karalistē nodibinātiem tirgus dalībniekiem.
- ¹⁵⁰ Treškārt, par kritiku par to, ka Komisija ir ņēmusi vērā bankas pēdējo ienākšanu konkrētajā tirgū 1996. gadā, pietiek uzsvērt, ka Komisijas pieeja — analizēt pēdējās ienākšanas attiecīgajā tirgū sekas — nav pamatota ar kļūdainu argumentāciju.

151 Turklāt no apstrīdētā lēmuma 181. apsvēruma izriet, ka šī ienākšana notika cenu samazināšanās apstākļos, kuru paātrināja šīs bankas esamība minētajā tirgū. Tādēļ pastāv nenoliedzama līdzība ar tirgus situāciju attiecīgajā laikā, kurā arī notika no komersantiem iekasēto cenu samazināšanās. Līdz ar to šāds piemērs tādējādi ataino, ka tas, ka references tirgū krīt cenas sakarā ar konkurenci starp tirgū esošajiem uzņēmumiem, nekādā veidā nesamazina sekas, kas varētu būt bijušas, ja šajā tirgū būtu bijis jauns dalībnieks. Ņemot vērā lietas apstākļus, šis fakts tādēļ bija īpaši atbilstīgs.

152 Tādēļ pamata otrā daļa ir jānoraida.

Par pamata trešo daļu — nepietiekamu un kļūdainu atteikuma uzņemt *Morgan Stanley* seku uz konkurenci analīzi

— Lietas dalībnieku argumenti

153 Prasītājas apgalvo, ka Komisija nav izpildījusi pienākumu veikt salīdzinošu izvērtējumu starp, pirmkārt, konkurences situāciju attiecīgajā tirgū *Morgan Stanley* neesamības gadījumā un, otrkārt, to situāciju, kāda būtu bijusi, ja tā būtu uzņemta par *Visa* dalībnieci pirms 2006. gada septembra.

- 154 Ar pirmo iebildumu prasītājas pārmet Komisijai, ka tā ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nepiemērojot kritērijus, kas izriet no iepriekš 67. punktā minētā sprieduma apvienotajās lietās *European Night Services u.c./Komisija, Morgan Stanley* ienākšanas iespējām, jo Komisijai esot pieticis ar *Morgan Stanley* apgalvoto nodomu ienākt Apvienotās Karalistes iegūšanas tirgū.
- 155 Prasītājas analīzi, ko Komisija veikusi par *Morgan Stanley* iespējām ienākt Apvienotās Karalistes, pretnostata analīzei, kas veikta apstrīdētajā lēmumā saistībā ar *Discover* sistēmas potenciālo ienākšanu maksājumu karšu sistēmu Eiropas tirgū, saistībā ar kuru Komisija esot norādījusi uz tādu elementu neesamību kā oficiālais paziņojums par īstenošanu, kurš varētu pierādīt, ka tiek īstenota ienākšanas stratēģija. Prasītājas tajā saskata kritēriju stingru piemērošanu, kuri izriet no Pirmās instances tiesas 2003. gada 3. aprīļa sprieduma lietā T-114/02 *BaByliss/Komisija (Recueil, II-1279. lpp.)* un kuri minēti apstrīdētajā lēmumā. Prasītājas arī pārmet Komisijai, ka tā nav ņēmusi vērā šos pašus kritērijus, izvērtējot, vai *Morgan Stanley* bija potenciāla ienācēja Apvienotās Karalistes ienākšanas tirgū.
- 156 Komisijas analīzes teorētiskais raksturs arī neesot saderīgs ar Pamatnostādnēm vertiķālo ierobežojumu jomā (OV 2000, C 291, 1. lpp.).
- 157 Ar otro iebildumu prasītājas pārmet Komisijai, ka tā ir izdarījusi pieņēmumu, ka *Morgan Stanley*, kļuvusi par *Visa* dalībnieci, būtu ienākusi iegūšanas tirgū, vienīgi balstoties uz *Morgan Stanley* apgalvotā "pastāvīgā nodoma", par kuru nav nekādu objektīvu pierādījumu. Prasītājas uzskata, ka *Morgan Stanley* nelūdza iestāties *Visa*, lai īstenotu konkrētu stratēģiju, kā to apgalvo Komisija, bet ka *Morgan Stanley* vienīgi interesēja iespēja izdot *Visa* kartes. Šajā ziņā tās apstrīd Komisijas veikto *Morgan Stanley* sūdzības interpretāciju.

158 Prasītājas norāda, ka *Morgan Stanley* apgalvotais nodoms ienākt iegūšanas tirgū tika pausts pēc sūdzības un parādījās iekšējā dokumentā, Eiropas komersantu piesaistīšanas stratēģiskajā plānā, kurš datēts ar 2002. gada jūniju, un ka šim dokumentam nav pierādījuma spēka. Tās arī apgalvo, ka otrs dokuments, uz kuru pamatojas Komisija un kas ir *Morgan Stanley* īstenošanas programma, ir otrās faktu izklāsta vēstules 57. pielikuma elements un šī sprieduma 42. un 44. punktā izklāstīto iemeslu dēļ ir jāatzīst par nepieņemamu. Katrā ziņā tam nav pierādījuma spēka. Prasītājas arī uzskata, ka Komisija nepamatoti neņēma vērā, ka *Morgan Stanley* pēc pievienošanās *Visa* nemēģināja ienākt iegūšanas tirgū, bet koncentrējās vienīgi uz *Visa* karšu izdošanu, kas, pēc prasītāju domām, ir tās patiesais mērķis.

159 Ar trešo iebildumu prasītājas pārmet Komisijai, ka tā pati nav padziļināti izvērtējusi *Morgan Stanley* ienākšanas iespējamās sekas uz attiecīgajā tirgū pastāvošo konkurenci. Komisijas secinājumi par labvēlīgajām sekām, kādas *Morgan Stanley* ienākšanai būtu bijušas uz konkurenci, neesot nekas vairāk kā nepamatoti pieņēmumi.

160 Tās tostarp norāda, ka *Morgan Stanley* neesot bijusi spējīga, ņemot vērā tirgus īpašības, sniegt pievienoto vērtību šajā tirgū jau piedāvāto pakalpojumu kvalitātei un cenām. Tās arī apstrīd dažādos pierādījumus, kurus Komisija ir izvirzījusi, lai raksturotu *Morgan Stanley* par “efektīvu, nozīmīgu un pieredzējušu ieguvēju”. Katrā ziņā, pat pieņemot, ka tas tā būtu, tas nekādā veidā nediferencētu jau attiecīgajā tirgū esošos ieguvējus. Neviens no Komisijas izvirzītajiem elementiem nepierāda *Morgan Stanley* pārkumu pār jau esošajiem ieguvējiem.

161 Komisija lūdz noraidīt šos iebildumus.

— Vispārējās tiesas vērtējums

- 162 Saistībā ar prasītāju pirmo iebildumu, ka Komisija esot piemērojusi kļūdainu juridisku kritēriju, lai izvērtētu *Morgan Stanley* iespējas ienākt attiecīgajā tirgū, ir jānorāda, ka tas būtībā ir ekvivalents apgalvojumam, ka Komisija nav pierādījusi, ka *Morgan Stanley* ir potenciāls konkurents.
- 163 Ir jānorāda, ka prasītāju kritika būtībā ir pamatota ar to, ka Komisijai esot pieticis ar *Morgan Stanley* pausto nodomu ienākt attiecīgajā tirgū.
- 164 Prasītājas arī norāda uz “potenciālo piegādātāju” definīciju, kuru Komisija sniegusi pamatnostādnēs par vertikālajiem ierobežojumiem. Tās atgādina, ka no šīm pamatnostādnēm izriet, ka ienākšanas tirgū iespēja nav pietiekama, jo tā ir vienīgi teorētiska, un ka šādai ienākšanai ir jānotiek gada laikā.
- 165 Pirmām kārtām, ir jānorāda, ka *Morgan Stanley* nodoms ienākt attiecīgajā tirgū nav vienīgais elements, uz kuru pamatojas Komisija, lai secinātu, ka *Morgan Stanley* ir potenciāls konkurents. No apstrīdētā lēmuma, un it īpaši no tā 190.–198. apsvēruma, izriet, ka Komisija ir nonākusi pie šī secinājuma, būtībā pamatojoties uz divām virknēm pamatojumu, kas, protams, attiecas uz *Morgan Stanley* nodomu ienākt attiecīgajā tirgū, bet arī tās spēju to paveikt. Saistībā ar otro aspektu Komisija konstatēja, ka *Morgan Stanley* bija ilga pieredze komersantu piesaistīšanas jomā. Komisija arī ir norādījusi uz *Morgan Stanley* pieredzi, ko tā ieguvusi kā *MasterCard* sistēmas

dalībniece, par četrpusējā tīkla procesuālajiem noteikumiem. Uz šī pamata Komisija 198. apsvērumā secināja:

“Iegūšanas tirgu koncentrācijas kontekstā [...] *Morgan Stanley* ir viena no nedaudzajām lielajām starptautiskajām bankām, kas var tikt uzskatītas par potenciāliem Eiropas mēroga ieguvējiem. Tā ir paudusi savu nodomu ienākt iegūšanas tirgos Apvienotajā Karalistē un vairākās EEZ dalībvalstīs, kā arī savu interesi pārrobežu iegūšanā — jomā, kas tai arī ir liegta bez *Visa* licences.”

¹⁶⁶ Otrām kārtām, saistībā ar juridiskajiem kritērijiem, kas jāpiemēro, lai pārbaudītu, vai *Morgan Stanley* ir potenciāls konkurents attiecīgajā tirgū, no šī sprieduma 68. un 69. punktā minētās judikatūras izriet, ka Komisijai jāpārbauda, vai, nepiemērojot Noteikumu saistībā ar *Morgan Stanley*, tai būtu bijušas faktiskas un konkrētas iespējas ienākt Apvienotās Karalistes iegūšanas tirgū un konkurēt ar tajā nodibinātajiem uzņēmumiem.

¹⁶⁷ No judikatūras arī izriet, ka šāda pierādīšanu nevar pamatot ar vienkāršu hipotēzi, bet tai ir jābūt pamatotai ar faktiem vai konkrētā tirgus struktūru analīzi (šajā ziņā skat. spriedumu apvienotajās lietās *European Night Services u.c./Komisija*, minēts iepriekš 67. punktā, 142.–145. punkts). Tādēļ uzņēmumu nevar kvalificēt par potenciālu konkurentu, ja tā ienākšana tirgū neatbilst rentablai ekonomiskai stratēģijai (šajā ziņā un pēc analogijas skat. Pirmās instances tiesas 2006. gada 4. jūlija spriedumu lietā T-177/04 *easyJet/Komisija*, Krājums, II-1931. lpp., 123.–125. punkts).

- 168 No tā obligāti izriet, ka, lai gan uzņēmuma nodoms ienākt tirgū var būt nozīme, lai noteiktu, vai to var uzskatīt par potenciālu konkurentu šajā tirgū, tomēr būtiskais faktors, ar kuru ir jāpamato šī kvalifikācija, ir tas, vai tam ir spēja ienākt šajā tirgū.
- 169 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka potenciāls konkurences ierobežojums, kas var būt uzņēmuma vienkārša pastāvēšana ārpus tirgus, nevar būt atkarīgs no tā, vai tiek pierādīts, ka šim uzņēmumam ir nodoms drīzumā ienākt šajā tirgū. Pats šī uzņēmuma pastāvēšanas fakts var izraisīt konkurences spiedienu uz uzņēmumiem, kas pašreiz darbojas šajā tirgū, kur šo spiedienu veido iespēja, ka tirgus pievilcības attīstības gadījumā tajā ienāks jauns konkurents.
- 170 Saistībā ar to, vai ir jāņem vērā kritēriji, kurus Komisija ir izstrādājusi savās pamatnostādnēs par vertikālajiem ierobežojumiem, ir jāuzsver, ka, ņemot vērā lietas apstākļus, prasītāju veiktā atsauce uz “potenciālā piegādātāja” definīciju minētajās pamatnostādnēs nav atbilstīga. Drīzāk ir jāatsaucas uz “potenciālā konkurenta” definīciju, kas beigu beigās būtībā ir ekvivalenta un kura ir ietverta Pamatnostādnēs par [EKL] 81. panta piemērojamību horizontālās sadarbības nolīgumiem (OV 2001, C 3, 2. lpp.; turpmāk tekstā — “pamatnostādnes par sadarbības nolīgumiem”).
- 171 Pamatnostādņu par sadarbības nolīgumiem 9. zemsvītras piezīmē ir norādīts, ka “uzņēmumu uzskata par potenciālu konkurentu, ja ir pierādījumi, ka bez nolīguma šis uzņēmums varētu uzņemties un, domājams, uzņemtos nepieciešamos papildu ieguldījumus vai nepieciešamās pārorientēšanas izmaksas, lai varētu iekļūt konkrētajā tirgū, reaģējot uz nelielu un pastāvīgu relatīvo cenu paaugstināšanos”. Turklāt “šis

novērtējums jābalsta uz reālu pamatojumu, vienīgi teorētiska iespēja iekļūt tirgū nav pietiekama”. Ir arī minēts, ka “iekļūšanai tirgū jānotiek pietiekami ātri, lai potenciālās iekļūšanas draudi būtu tirgus dalībnieka izturēšanās ierobežojums”, un ka “parasti tas nozīmē, ka iekļūšanai jānotiek īsā laikā”. Šajā ziņā Komisija norāda uz viena gada termiņu, uzsverot, ka “tomēr atsevišķos gadījumos var ņemt vērā ilgākus laika periodus” un ka “laika periodu, kas nepieciešams uzņēmumiem, kuri jau darbojas tirgū, lai koriģētu savas jaudas, var izmantot par kritēriju šī perioda noteikšanai”.

- 172 Tomēr ir jākonstatē, ka šajā definīcijā, tos izskaidrojot, ir pārņemti kritēriji, kas izriet no šī sprieduma 166. un 167. punktā minētās judikatūras. Līdz ar to tiktāl, ciktāl šī definīcija nav pretrunā atbilstošajai judikatūrai, to var ņemt vērā, lai pārbaudītu, vai Komisija ir pamatoti kvalificējusi *Morgan Stanley* kā potenciālu konkurentu.
- 173 Trešām kārtām, saistībā ar šo kritēriju piemērošanu šajā lietā ir svarīgi uzsvērt, ka prasītājas, gluži kā tās ir tieši atzinušas tiesas sēdē, neapstrīd Komisijas veiktos vērtējumus par *Morgan Stanley* spēju ienākt attiecīgajā tirgū.
- 174 Tādējādi prasītāju kritika, kas būtībā ir pamatota ar *Morgan Stanley* nodoma ienākt attiecīgajā tirgū iespējamo neesamību, ir galvenokārt vērsta pret vērtējumiem, kas šī sprieduma 166.–169. punktā minēto iemeslu dēļ nevar būt būtisks elements, lai pārbaudītu, vai *Morgan Stanley* kvalificēšana par potenciālu konkurentu ir pamatota.

- 175 Katrā ziņā Komisijai nevar pārvest, ka tā ir ņēmusi vērā *Morgan Stanley* ienākšanas attiecīgajā tirgū iespējamību, ja apstrīdētā rīcība nebūtu notikusi.
- 176 Tādējādi, pirmkārt, prasītāju paustā kritika, kas pamatota ar to, ka *Morgan Stanley* nav veikusi nevienu konkrētu pasākumu, lai ienāktu tirgū, nav pamatota, ņemot vērā šīs lietas apstākļus.
- 177 No vienas puses, tā kā *Visa* dalībnieces statuss bija priekšnoteikums iekļūšanai iegūšanas tirgū, nekādus secinājumus nevar izdarīt no tā, ka *Morgan Stanley* neīstenoja tādu pasākumu kā ienākšanas stratēģijas īstenošana pirms tās pievienošanās *Visa* 2006. gada 22. septembrī. Šajā ziņā un nepastāvot nepieciešamībai pārbaudīt, vai Komisija nav ņēmusi vērā kritērijus, kas izmantoti iepriekš 155. punktā minētajā spriedumā lietā *BaByliss/Komisija*, uz kuru norāda prasītājas, pietiek atzīmēt, ka šīs lietas apstākļi atšķiras no lietas, kurā tika pieņemts minētais spriedums.
- 178 No otras puses, saistībā ar to, ka *Morgan Stanley* nav veikusi nekādas darbības, lai ienāktu iegūšanas tirgū pēc pievienošanās, ir jāatgādina, ka tai tika atļauts pievienoties vairāk nekā sešus gadus pēc šajā ziņā iesniegtā lūguma. Līdz ar to tā nevar izdarīt nekādu secinājumu par to, kāds varētu būt bijis *Morgan Stanley* nodoms vai kā tā būtu varējusi rīkoties, ja tā būtu saņēmusi *Visa* dalībnieces statusu agrākā datumā.
- 179 Otrkārt, kaut gan ir taisnība, ka *Morgan Stanley* nav tieši norādījusi uz iegūšanas tirgu savā sūdzībā, kas adresēta Komisijai 2000. gada 12. aprīlī, vismaz divos *Morgan Stanley* dokumentos ir norāde uz attiecīgo tirgu.

- 180 No vienas puses, ir ticis tieši uzsvērts, ka *Morgan Stanley* savā prasībā, kas iesniegta *High Court of Justice* 2000. gada 27. septembrī, norādīja, ka Noteikuma piemērošanas sekas bija tādas, ka tai tika liegts ienākt iegūšanas tirgū Apvienotajā Karalistē.
- 181 No otras puses, *Morgan Stanley* izstrādāja stratēģisko plānu komersantu piesaistīšanai, kurš pieņemts 2002. gada jūnijā. Protams, tas prasītājām tika iesniegts vienīgi nekonfidenciālajā versijā, kurā ir svītrotas daudzas daļas. Tomēr no šī dokumenta, kas tika nosūtīts prasītājām, izriet dažādi elementi, kas saistīti ar analīzi par iegūšanas tirgu Apvienotajā Karalistē un citās EEZ dalībvalstīs. Tāpat tas sniedz priekšstatu par to, kāda varēja būt *Morgan Stanley* ienākšanas stratēģija.
- 182 Saistībā ar pierādījuma spēku, kas jāpiešķir šiem diviem dokumentiem, ir jāatgādina, ka Savienības tiesībās prevalē brīvas pierādījumu iesniegšanas princips un vienīgais atbilstīgais kritērijs iesniegto pierādījumu izvērtēšanai ir to ticamība (Pirmās instances tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums lietā T-44/00 *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, Krājums, II-2223. lpp., 84. punkts). Lai novērtētu dokumenta pierādījuma vērtību, vispirms jāpārbauda tajā ietvertās informācijas ticamība. Tādēļ it īpaši jāņem vērā dokumenta izcelsme, tā izstrādes apstākļi, adresāts un jāpārlicinās, vai pēc satura tas šķiet saprātīgs un uzticams (Pirmās instances tiesas spriedums apvienotajās lietās *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, minēts iepriekš 56. punktā, 1838. punkts, un 2006. gada 27. septembra spriedums apvienotajās lietās T-44/02 OP, T-54/02 OP un T-56/02 OP, T-60/02 OP un T-61/02 OP *Dresdner Bank* u.c./Komisija, Krājums, II-3567. lpp., 121. punkts).
- 183 Patiesām šo abu dokumentu avots ir *Morgan Stanley*, tie tika pieņemti administratīvās procedūras laikā un šādi faktori ietekmē to pierādījuma spēku.

- 184 Tomēr, kā ticis uzsvērts šī sprieduma 177. punktā un ņemot vērā šīs lietas apstākļus, tā kā *Visa* dalībnieces statuss bija priekšnoteikums ienākšanai iegūšanas tirgū, Komisija nevarēja pamatoties uz pierādījumiem, kam ir lielāks pierādījuma spēks, tādiem kā ienākšanas stratēģijas īstenošana.
- 185 Turklāt šo pierādījumu pastiprina Komisijas izvirzīts apstāklis par *Morgan Stanley* pieredzi komersantu piesaistīšanā citos tirgos.
- 186 Tādēļ *Morgan Stanley* ienākšanas iespējai attiecīgajā tirgū nebija vienīgi teorētisks raksturs, bet, tieši pretēji, tā bija ticama hipotēze. Tādēļ Komisija no *Morgan Stanley* paziņojumiem varēja pamatoti secināt nodomu ienākt attiecīgajā tirgū.
- 187 Tiktāl, ciktāl no iepriekš minētā izriet, ka, pirmkārt, Komisijas vērtējumi par *Morgan Stanley* spēju ienākt attiecīgajā tirgū nav apstrīdēti un, otrkārt, hipotēze, ka *Morgan Stanley* varētu ienākt attiecīgajā tirgū, nav vienīgi teorētiska, ir jāsecina, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, kvalificējot *Morgan Stanley* par potenciālu konkurentu. Tādēļ pirmais iebildums ir jānoraida.
- 188 Šo secinājumu nevājina apstāklis, ka Komisija nebija iesniegusi aplēsi par termiņu, kurā *Morgan Stanley* būtu bijis jāienāk attiecīgajā tirgū, acīmredzamā pretrunā definīcijai, kas izklāstīta pamatnostādnēs par sadarbības nolīgumiem un kurā minēts viena gada termiņš.

- 189 No šīs definīcijas, kas izklāstīta šī sprieduma 171. punktā, izlasīšanas izriet, ka būtiskais elements ir nepieciešamība, lai potenciālā ienākšana notiktu pietiekami ātri, radot spiedienu uz tirgus dalībniekiem, bet viena gada termiņš ir vienīgi piemērs.
- 190 Tomēr Komisija apstrīdētā lēmuma 186. apsvērumā norādīja, kas pastāv “labvēlīgi faktori jaunienācēja ienākšanai”, kuru starpā ir tas, ka komersantiem ir vienkāršas un ne dārgas ieguvēja nomaiņas procedūras. Ir jākonstatē, ka šis elements, kuru nav apstrīdējušas prasītājas, kas to izvirza savas argumentācijas pamatošanai, saistībā ar Komisijas apstrīdētā lēmuma 193.–198. apsvērumā konstatētajiem elementiem, kas pierāda *Morgan Stanley* spēju ienākt attiecīgajā tirgū un kuru starpā ir tās ilgā pieredze komersantu piesaistīšanā, var pierādīt, ka *Morgan Stanley* ienākšana būtu varējusi notikt pietiekami ātri potenciālā konkurenta definīcijas, kuru Komisija sniegusi pamatnostādnēs par sadarbības nolīgumiem, nozīmē. Līdz ar to Komisijas analīze ir saderīga ne tikai ar judikatūru, kas minēta šī sprieduma 166. un 167. punktā, bet arī ar pašas kritērijiem, kas izklāstīti Pamatnostādnēs par sadarbības nolīgumiem.
- 191 Prasītāju otrais iebildums, saskaņā ar kuru Komisija nepamatoti uzskatīja, ka *Morgan Stanley* būtu ienākusi attiecīgajā tirgū, ir jānoraida to iemeslu dēļ, kas izklāstīti šī sprieduma 175.–186. punktā, nepastāvot nepieciešamībai izvērtēt, vai *Morgan Stanley* īstenošanas programma, kas izklāstīta otrās faktu izklāsta vēstules 57. pielikumā, ir pieņemams pierādījums.
- 192 Prasītāju trešais iebildums, kas izriet no tā, ka Komisija neesot padziļināti izvērtējusi *Morgan Stanley* ienākšanas attiecīgajā tirgū iespējamās sekas, arī nevar tikt akceptēts.

- ¹⁹³ Pirmkārt, šajā ziņā ir jāuzsver, ka prasītājas atkārtu savu vērtējumu par to, ka analīze par apstrīdētās rīcības sekām uz potenciālo konkurenci ir jāpadara atkarīga no tirgū pastāvošās faktiskās konkurences līmeņa. Tomēr, kā jau tika uzsvērts šī sprieduma 130. punktā, šāda argumentācija nevar tikt izmantota.
- ¹⁹⁴ Otrkārt un katrā ziņā ir jākonstatē, ka prasītāju argumentācija, kas izstrādāta saistībā ar šo iebildumu, ir balstīta uz faktu ziņā kļūdainu pieņēmumu, proti, paaugstināta konkurences līmeņa pastāvēšanu attiecīgajā tirgū. Kā tika uzsvērts atbildē uz šī pamata pirmo daļu, tas, ka starp tirgū esošajiem tirgus dalībniekiem ir konkurences līmenis, neliedz Komisijai secināt, ka attiecīgajā tirgū ir augsta līmeņa koncentrācija.
- ¹⁹⁵ Saistībā ar tirgu, kurā ir ļoti mazs konkurentu skaits, Komisija varēja leģitīmi secināt, ka jaunienācēja ienākšanai būtu uzlabojusi konkurences situāciju vienīgi ar to vien; tai nebija jāpierāda, ka jaunienācējs bija kaut kādā ziņā pārāks salīdzinājumā ar jau esošajiem tirgus dalībniekiem.
- ¹⁹⁶ Līdz ar to diskusijai par *Morgan Stanley* spējām salīdzinājumā ar citu tirgus dalībnieku spējām attiecīgajā tirgū nav nozīmes, jo prasītājas neapstrīd tās spēju ienākt attiecīgajā tirgū. Tādēļ nav jāanalizē prasītāju argumenti, ar kuriem tiek apstrīdēta *Morgan Stanley* pieredze un kvalifikācijas.

197 Tādēļ ir jānoraida šis trešais iebildums un līdz ar to pamats kopumā.

198 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, prasījumi par atcelšanu ir jānoraida.

B — Par lūgumu atcelt vai samazināt naudas sodu

199 Prioritāri, prasītājas uzskata, ka saistībā ar naudas soda uzlikšanu šajā lietā ir pieļautas kļūdas tiesību piemērošanā un kļūdas vērtēšanā, un lūdz atcelt tām uzlikto naudas sodu. Pakārtoti, tās lūdz Vispārējo tiesu samazināt uzlikto naudas sodu.

1. Par ceturto pamatu — kļūdām tiesību piemērošanā un kļūdām vērtēšanā saistībā ar naudas soda uzlikšanu

200 Šim pamatam ir trīs daļas, kas izriet, pirmkārt, no vienlīdzīgas attieksmes principa un tiesiskās drošības principa pārkāpuma, kā arī pamatojuma nenorādīšanas, otrkārt, no pienākuma pieņemt apstrīdēto lēmumu saprātīgā laikā neizpildes un, treškārt, no tā, ka nav ņemtas vērā šaubas par to, vai ierobežojošā rīcība patiešām ir pārkāpums.

a) Par pamata pirmo daļu — vienlīdzīgas attieksmes principa un tiesiskās drošība principa pārkāpumu, kā arī pamatojuma nesniegšanu

Lietas dalībnieku argumenti

- ²⁰¹ Prasītājas pārmet Komisijai, kā tā ir uzlikusi naudas sodu, kaut gan Noteikums tika paziņots Komisijai saskaņā ar Regulu Nr. 17. Vispirms prasītājas norāda, ka Komisijas izvēlētais sākuma datums naudas soda aprēķināšanai nav Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), bet paziņojuma par iebildumiem saņemšanas datums. Tādējādi Komisija pati atzīstot tiesiskās palāvības pastāvēšanu atbrīvošanas no naudas soda jomā līdz šim datumam. Pēc tam tās norāda, ka ir tikai viena lieta, kurā saskaņā ar Regulu Nr. 1/2003 Komisija ir uzlikusi naudas sodu par paziņotu nolīgumu.
- ²⁰² Turklāt vairākos gadījumos ierēdņi, kuriem uzticēta lieta, esot ļāvuši saprast, ka šī lieta nav tāda, kurā tiks uzlikts naudas sods.
- ²⁰³ Prasītājas salīdzina tām uzlikto naudas sodu ar Komisijas nostāju divās lietās, kuras tās uzskata par līdzīgām, proti, *MasterCard* (lieta COMP/34.579, turpmāk tekstā — “lieta *MasterCard*”) un *Groupement des cartes bancaires* (lieta COMP/38.606, turpmāk tekstā — “lieta *GCB*”). Tās arī apgalvo, ka Komisija šajās lietās neuzliks naudas sodu, jo attiecīgie pasākumi bija paziņoti saskaņā ar Regulu Nr. 17. Saistībā, konkrētāk, ar lietu *GCB* prasītājas būtībā apgalvo, ka tā bija smagāka par šo lietu tiktāl, ciktāl,

pirmkārt, konkurences ierobežojums bija ne tikai pēc tā sekām, bet arī pēc tā mērķa, un, otrkārt, attiecīgais pasākums bija turpinājies izraisīt sekas līdz Komisijas lēmuma pieņemšanai.

- 204 Prasītājas noliedz atšķirības, kuras Komisija ir izvirzījusi iebildumu rakstā.
- 205 Pirmkārt, prasītājas uzskata, ka nav nozīmes atšķirībai, kas saistīta ar to, ka lietā *MasterCard* paziņojumā par iebildumiem nebija minēta naudas soda uzlikšanas iespēja. Svarīgs esot iemesls, kādēļ Komisija lietā *MasterCard* kopš paziņojuma par iebildumiem pieņēma nostāju, ka tai nav jāuzliek naudas sods vienīgi tādēļ, ka ir bijis paziņojums.
- 206 Otrkārt, prasītājas apstrīd to, ka apstrīdētā rīcība nebija paziņota. Vispirms tās norāda, ka no paša apstrīdētā lēmuma, un it īpaši no tā 312. zemsvītras piezīmes, izriet, ka Noteikuma piemērošana saistībā ar *Morgan Stanley* bija paziņota un ka tas ir apstākļi, kas ir attaisnojis atbrīvojumu no naudas soda līdz paziņojuma par iebildumiem datumam. Prasītājas esot uzsvērušas šo nostāju visas administratīvās procedūras laikā, un Komisija nevienā brīdī neesot apstrīdējusi šo aspektu. Visbeidzot, katrā ziņā prasītājas atgādina, ka tās 1990. gadā paziņoja ne tikai pašu Noteikumu, bet arī faktu, ka tās uzskatīja *Morgan Stanley* par konkurentu. Kopš tā laika visās dažādajās *Visa* iekšējā reglamenta versijās, kuras bija paziņotas Komisijai, esot bijis norādīts, ka *Morgan Stanley* tiek uzskatīta par *Visa* konkurentu. Turklāt Komisija kopš 2000. gada jūlija vai augusta, saņemot atbildi uz informācijas pieprasījumu, esot bijusi informēta par iemesliem, kādēļ *Morgan Stanley* neatbilda pievienošanās nosacījumiem.

- 207 Treškārt, saistībā ar salīdzinājumu ar lietu *GCB* prasītājas apgalvo, ka, tā kā attiecīgā pasākuma sekas turpinājās, neskatoties uz tā apturēšanu, tas nevar attaisnot to, ka tiek īstenota atšķirīga attieksme tām par sliktu. Turklāt tās norāda, ka lietā *Master-Card* nebija notikusi apstrīdētā pasākuma apturēšana un tomēr nekāds naudas sods nebija uzlikts.
- 208 Prasītājas no iepriekš minētā secina, ka ir noticis gan vienlīdzīgas attieksmes princips, gan tiesiskās drošības principa pārkāpums. Tā kā Komisija šajā ziņā nav sniegusi nekādu paskaidrojumu apstrīdētajā lēmumā, prasītājas apgalvo, ka nav arī izpildīts pienākums norādīt pamatojumu.
- 209 Komisija noraida prasītāju apgalvojumus.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 210 Pirmām kārtām, saistībā ar iebildumu par tiesiskās drošības principa pārkāpumu ir jāuzsver, ka, pat pieņemot, ka tiktu atzīts, ka apstrīdēto rīcību, nevis vienīgi Noteikumu, var uzskatīt par paziņotu, prasītāju argumentāciju nevar akceptēt.
- 211 Pirmkārt, Komisijas iespēja uzlikt naudas sodu saistībā ar nolīgumu, kas paziņots saskaņā ar Regulu Nr. 17, izriet no Regulas Nr. 1/2003 34. panta 1. punkta, kurā ir precizēts, ka paziņojumi zaudē spēku no šīs regulas piemērošanas dienas. No tā obligāti izriet, ka atbrīvojums no naudas soda saistībā ar nolīgumiem, kas paziņoti saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 5. punktu, beidzas ar Regulas Nr. 1/2003 stāšanos spēkā.

Tādēļ Komisijai katrā ziņā ir tiesības uzlikt naudas sodu prasītājām sakarā ar apstrīdētās rīcības īstenošanu pēc Regulas Nr. 1/2003 stāšanās spēkā. Tomēr Komisija ir ievērojusi šo pienākumu, par atskaites punktu naudas soda noteikšanai izvēloties paziņojuma par iebildumiem datumu 2004. gada 2. augustu, kas ir pēc Regulas Nr. 1/2003 spēkā stāšanās datuma 2004. gada 1. maija.

- ²¹² Otrkārt, ir jāatgādina, ka Komisijai ir rīcības brīvība naudas sodu apmēra noteikšanai, jo tie ir konkurences politikas instruments (Pirmās instances tiesas 1995. gada 6. aprīļa spriedums lietā T-150/89 *Martinelli/Komisija*, *Recueil*, II-1165. lpp., 59. punkts). Šīs rīcības brīvība obligāti attiecas uz lemlēmšanu par naudas soda uzlikšanas atbilstīgumu (Pirmās instances tiesas 1997. gada 22. oktobra spriedums apvienotajās lietās T-213/95 un T-18/96 *SCK un FNK/Komisija*, *Recueil*, II-1739. lpp., 239. punkts).
- ²¹³ Treškārt, saistībā, konkrētāk, ar to, ka Komisija pagātnē nav piemērojusi naudas sodus par konkurences ierobežojumiem pēc to sekām, tas neliedz iespēju uzlikt naudas sodu, ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu konkurences politikas īstenošanu. Tieši pretēji, iedarbīga konkurences noteikumu piemērošana prasa, lai Komisija varētu jebkurā brīdī pielāgot naudas sodu līmeni šīs politikas vajadzībām (šajā ziņā un pēc analogijas skat. Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, Krājums, I-5425. lpp., 169. punkts un tajā minētā judikatūra).
- ²¹⁴ Visbeidzot, ceturtkārt, ir jāuzsver, ka prasītājas paziņojuma par iebildumiem stadijā bija informētas par to, ka Komisija paredz uzlikt naudas sodu.

- 215 Līdz ar to, šajā lietā prasītājām uzliekot naudas sodu, Komisija nav pārkāpusi tiesiskās drošības principu.
- 216 Otrām kārtām, saistībā ar iebildumu par apgalvoto vienlīdzīgās attieksmes principa pārkāpumu prasītājas būtībā apgalvo, ka Komisijai bija jāseko tādai pašai nostājai kā lietā *MasterCard* un lietā *GCB*.
- 217 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vispārējais vienlīdzīgas attieksmes princips un nediskriminācijas princips paredz, ka līdzīgas situācijas neaplūko atšķirīgi un atšķirīgas situācijas neaplūko līdzīgi, ja vien šāda attieksme nav objektīvi pamatota (skat. Tiesas 2005. gada 15. aprīļa spriedumu lietā C-110/03 Beļģija/Komisija, Krājums, I-2801. lpp., 71. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 218 Izvērtējot katras atsevišķas lietas īpašos apstākļus, Komisija, īstenojot savas rīcības brīvību, lemj par vajadzību noteikt naudas sodu, lai sodītu par izdarīto pārkāpumu un lai saglabātu konkurences tiesību efektivitāti (spriedums apvienotajās lietās *SCK* un *FNK*/Komisija, minēts iepriekš 212. punktā, 239. punkts).
- 219 Katrā ziņā, pat pieņemot, ka Komisija nepamatoti neuzlika naudas sodus lietā *MasterCard* un lietā *GCB*, prasītāju argumentācija noved pie tā, ka tās savā labā izvirza prettiesisku rīcību, kas izdarīta cita labā; tas ir pretēji tiesiskuma principam (skat. Pirmās instances tiesas 2006. gada 16. novembra spriedumu lietā T-120/04 *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, Krājums, II-4441. lpp., 77. punkts un tajā minētā judikatūra).

220 Tādēļ iebildums, kas izriet no vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma, ir jānoraida.

221 Trešām kārtām, saistībā ar iebildumu par pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi no pastāvīgās judikatūras izriet, ka attiecībā uz naudas sodu noteikšanu par konkurences tiesību pārkāpumiem Komisija izpilda pienākumu norādīt pamatojumu, ja tā savā lēmumā norāda vērtējuma elementus, kas tai ir ļāvuši izvērtēt izdarītā pārkāpuma smagumu un ilgumu, un tai nav pienākuma izklāstīt vēl detalizētāku aprakstu vai skaitliskus datus par naudas soda aprēķina veidu (skat. Pirmās instances tiesas 2008. gada 8. oktobra spriedumu lietā T-68/04 *SGL Carbon*/Komisija, Krājums, II-2511. lpp., 31. punkts un tajā minētā judikatūra). Ir jākonstatē, ka elementi, kas attiecas uz prasītājām pārmestās rīcības smagumu un ilgumu, lai gan tie galvenokārt attiecas uz naudas soda apmēra noteikšanu, arī ļauj saprast iemeslus, kādēļ Komisija uzskatīja par atbilstīgu uzlikt naudas sodu. Tādējādi tiktāl, ciktāl apstrīdētā lēmuma 350.–370. apsvērumā ir nepieciešamie vērtējuma elementi, šis iebildums ir jānoraida.

222 Visbeidzot, ceturtām kārtām, saistībā ar prasītāju norādēm uz apgalvotajiem Komisijas ierēdņu paziņojumiem, no prasītāju dokumentiem neizriet, ka šādi paziņojumi būtu ļāvuši tām rasties tiesiskajai paļāvībai, ka netiks uzlikts naudas sods. Katrā ziņā, pat ja tā ir bijusi to argumentu ievirze, ir jākonstatē, ka nav izpildīti nosacījumi, lai tās varētu pamatoties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

223 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šis princips attiecas uz katru privātpersonu, kura atrodas situācijā, no kuras izriet, ka Kopienas administrācija ir tai radījusi pamatotas cerības, precizējot, ka neviens nevar atsaukties uz šī principa pārkāpumu, ja nav precīzu, beznosacījuma un saskaņotu solījumu no oficiāliem un uzticamiem avotiem, ko administrācija tam būtu sniegusi (skat. Pirmās instances tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01,

T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon u.c./Komisija, Recueil*, II-1181. lpp., 152. punkts un tajā minētā judikatūra).

224 Tomēr ir jākonstatē, ka paziņojumi, uz kuriem atsaucas prasītājas, nevar tikt kvalificēti kā precīzi, beznosacījuma un saskaņoti, ko prasītājas, šķiet, pašas atzīst, savos dokumentos atsaucoties uz “paziņojumiem, kas ļāva noprast”, ka Komisija šo lietu neuzskatīja par tādu, kurā tā uzlikšot naudas sodu.

225 Tādēļ, ņemot vērā iepriekš minēto, šī pamata pirmā daļa ir jānoraida.

b) Par pamata otro daļu — pienākuma pieņemt apstrīdēto lēmumu saprātīgā termiņā neizpildi

Lietas dalībnieku argumenti

226 Prasītājas uzskata, ka tas, ka administratīvā procedūra ilga vairāk nekā septiņus gadus, nav attaisnojams un tām radīja ievērojamu kaitējumu, kas var pamatot naudas soda atcelšanu. Ja nebūtu notikusi šāda kavēšanās, Komisija būtu pieņēmusi apstrīdēto lēmumu saskaņā ar Regulu Nr. 17 un līdz ar to nebūtu uzlikts nekāds naudas sods. Tās atgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 6. punktu uzlikt naudas sodu saistībā ar paziņotu nolīgumu ir iespējams tikai tad, ja ir pieņemts oficiāls lēmums

par atbrīvojuma atsaukšanu. Komisija nebija pieņēmusi šādu lēmumu, neskatoties uz *Morgan Stanley* tiešu lūgumu šajā ziņā.

227 Turklāt tās norāda, ka saprātīga termiņa ievērošana administratīvo procedūru veikšanā konkurences politikas jomā ir vispārējs tiesību princips, kura pārkāpums var pamatot lēmuma atcelšanu, ja tā rezultātā ir nelabvēlīgi skarta attiecīgā uzņēmuma spēja aizstāvēties.

228 Lai pārbaudītu, vai procedūra bija neparasti ilga, esot jāņem vērā tās kopējais ilgums. Šajā ziņā prasītājas izklāsta lietas hronoloģiju un apgalvo, ka no tās izriet, ka Komisija ir pieļāvusi kavēšanos. Tās it īpaši norāda, ka trīs gadu laikā pēc sūdzības iesniegšanas Komisija tām bija nosūtījusi vienīgi divus informācijas pieprasījumus un komersantiem netika nosūtīts neviens informācijas pieprasījums.

229 Šīs administratīvās procedūras ilgums esot vēl jo vairāk kritizējams, jo *Morgan Stanley* pati bija pieprasījusi, lai Komisija steidzami rīkotos, un paralēls process tika apturēts Apvienotās Karalistes tiesās, un tas lika šo lietu izskatīt prioritārā kārtībā.

230 Komisija noliedz, ka esot pārmērīgi un nepamatoti kavējusies, ņemot vērā šīs lietas sarežģītību. Katrā ziņā nozīme esot tikai tam, ka tā ir ievērojusi noilguma termiņu, kas ir paredzēts Regulas Nr. 1/2003 25. panta 1. punktā.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 231 Saprātīga termiņa ievērošana administratīvo procedūru norisē konkurences politikas jomā ir vispārējs Eiropas Savienības tiesību princips, kura ievērošanu nodrošina tiesa (Tiesas 2006. gada 21. septembra spriedums lietā C-105/04 P *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, Krājums, I-8725. lpp., 35. punkts). Šis princips ir pārņemts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, kas proklamēta 2000. gada 7. decembrī Nicā (OV C 364, 1. lpp.).
- 232 Jāatgādina, ka šī principa pārkāpums tāda lēmuma atcelšanu pamato tikai tad, ja tas ir ietekmējis attiecīgo uzņēmumu spēju aizstāvēties un tādējādi ir nelabvēlīgi ietekmējis to tiesības uz aizstāvību (šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, minēts iepriekš 231. punktā, 42. un 43. punkts).
- 233 Tomēr šajā lietā prasītājas neapgalvo, ka administratīvās procedūras ilgums būtu nelabvēlīgi ietekmējis to tiesības uz aizstāvību.
- 234 Šajos apstākļos ir jāatgādina pastāvīgā judikatūra saistībā ar Padomes 1974. gada 26. novembra Regulu (EEK) Nr. 2988/74 attiecībā uz noilguma termiņiem procesuālās darbības un sankciju piemērošanā atbilstīgi Eiropas Ekonomikas kopienas transporta un konkurences noteikumiem (OV L 319, 1. lpp.), kura piemērojama naudas sodiem, kas uzlikti, piemērojot Regulu Nr. 17. Saskaņā ar šo judikatūru, pastāvot pilnam tiesiskajam regulējumam, kas detalizēti regulē termiņus, kuros Komisijai ir tiesības,

neapdraudot fundamentālo prasību par tiesisko drošību, uzlikt naudas sodus uzņēmumiem, attiecībā uz kuriem ir procedūra par konkurences tiesību piemērošanu, ir jānoraida visi apsvērumi saistībā ar Komisijas pienākumu izmantot savas pilnvaras naudas sodu uzlikšanā saprātīgā termiņā (skat. Pirmās instances tiesas 2008. gada 1. jūlija spriedumu lietā T-276/04 *Compagnie maritime belge*/Komisija, Krājums, II-1277. lpp., 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

²³⁵ Noilguma termiņi, kas paredzēti Regulā Nr. 1/2003, ir izklāstīti tās 25. pantā, kas pārņem Regulas Nr. 2988/74 atbilstošās tiesību normas, uz kuru pamata ir izstrādāta šī sprieduma 234. punktā minētā judikatūra.

²³⁶ Tādējādi Regulas Nr. 1/2003 25. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka uz Komisijas pilnvarām uzlikt naudas sodus attiecas piecu gadu noilguma termiņš. Saskaņā ar šīs regulas 25. panta 2. punktu laiku skaita no dienas, kurā izdarīts pārkāpums, vai pārkāpumu turpināšanas vai atkārtotības gadījumā — no dienas, kurā pārkāpums beidzies. Tomēr noilguma termiņš var tikt pārtraukts vai apturēts saskaņā ar 25. panta 3., 4. un 6. punktu. Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 25. panta 5. punktu pēc katra pārtraukuma noilgums sākas no jauna, bet vēlākais, kad iestājas noilgums, ir diena, kurā beidzas termiņš, kas ir divreiz ilgāks par noilguma termiņu, ja Komisija nav uzlikusi naudas sodu vai periodisko soda maksājumu.

²³⁷ Līdz ar to judikatūra, kas attiecas uz Regulu Nr. 2988/74, ir piemērojama arī naudas sodiem, kas uzlikti, istenojot Regulu Nr. 1/2003.

238 Šajā lietā attiecīgais pārkāpums ir nepārtraukts pārkāpums, kas tika izbeigts datumā, kad *Morgan Stanley* tika uzņemta par *Visa* dalībnieci 2006. gada 22. septembrī. Periods no pārkāpuma izbeigšanas līdz apstrīdētajam lēmumam, par kuru uzlikts naudas sods, tādēļ ir daudz isāks par noilguma termiņiem, kas paredzēti Regulas Nr. 1/2003 25. pantā.

239 Tādēļ ir jānoraida pamata otrā daļa.

c) Par pamata trešo daļu — ka nav ņemta vērā nenoteiktība par apstrīdētās rīcības pārkāpuma raksturu

Lietas dalībnieku argumenti

240 Prasītājas pārmet Komisijai, ka tā nav ievērojusi Pamatnostādnes sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un [EOTK] līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā — “1998. gada pamatnostādnes”), kas piemērojamas šajā lietā. Tās atgādina, ka šajās pamatnostādnēs ir paredzēts, ka “pamatotas šaubas no uzņēmuma puses attiecībā uz to, vai ierobežojošā rīcība patiešām ir pārkāpums”, ir atbildību mīkstinošs apstāklis, kas pamato naudas soda pamatsummas samazināšanu. Tās būtībā apgalvo, atsaucoties uz nostāju lietā COMP/38.096 (turpmāk tekstā — “lieta *Clearstream*”), ka apstākļos, kuros pastāv īsta juridiska neskaidrība par to, vai apstrīdētā rīcība ir pārkāpums, Komisija nevar uzlikt

nekādu naudas sodu. Šīs lietas sarežģītībai, ko atzinusi pati Komisija, esot bijis tai jāliek sekot tādai pašai nostājai šajā lietā.

²⁴¹ Pirmkārt, saistībā ar šīs lietas attiecīgo jautājumu nav ne Komisijas lēmumu pieņemšanas prakses, ne Kopienu judikatūras; vienīgais precedents ir spriedums no Amerikas Savienoto Valstu tiesas. Līdz ar to, lai noteiktu, vai prasītājas bija tiesīgas noraidīt *Morgan Stanley* pievienošanās lūgumu un attiecīgajā gadījumā — kādos apstākļos, tām bija pēc analogijas jāinterpretē pastāvošā Kopienu judikatūra. Par šīm grūtībām liecinot intensīvās debātes starp prasītājam un Komisiju par EKL 81. panta 1. un 3. punkta piemērojamību.

²⁴² Otrkārt, prasītājas būtībā uzsver, ka tas, ka šī lieta attiecas uz konkurences ierobežojumu pēc tā sekām, izraisa papildu sarežģītību un līdz ar to papildu juridisku neskaidrību. Komisija pati esot piedzīvojusi grūtības saistībā ar šīs lietas novitāti un sarežģītību. Šajā ziņā tās atgādina argumentāciju, kuru tās izstrādājušas savos prasījumos par atcelšanu un saskaņā ar kuru Komisija esot grozījusi savu vērtējumu par attiecīgajā tirgū esošo konkurenci. Tās arī norāda, ka vienīgi otrās faktu izklāsta vēstules stadijā Komisija apskatīja jautājumu par *Morgan Stanley* iespēju ienākt attiecīgajā tirgū ar fasādes nolīguma palīdzību.

²⁴³ Nenoliedzot principiālās pilnvaras uzlikt naudas sodu par rīcību, kas ir konkurences ierobežojums pēc tās sekām, prasītājas atgādina, ka Komisija tomēr nekad nav uzlikusi naudas sodu lietā, kurā nav konstatēts pret konkurenci vērsti mērķis.

- ²⁴⁴ Treškārt, Komisijas ierēdņi esot prasītājām norādījuši, ka svarīga bija nevis Noteikuma piemērošana *Morgan Stanley*, bet pats Noteikums, jo tas neesot pietiekami pārskatāms vai objektīvs. Līdz ar to esot pastāvējusi reāla neskaidrība par attiecīgo iebildumu būtību.
- ²⁴⁵ Komisija noliedz, ka prasītājām bija reāls un stabils pamats uzskatīt, ka atteikums uzņemt *Morgan Stanley* nav Kopienu tiesību pārkāpums.

Vispārējās tiesas vērtējums

- ²⁴⁶ No pastāvīgās judikatūras izriet, ka Komisija nevar atkāpties no noteikumiem, kurus tā pati ir pieņēmusi (skat. Pirmās instances tiesas 1991. gada 17. decembra spriedumu lietā T-7/89 *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, II-1711. lpp., 53. punkts un tajā minētā judikatūra). Īpaši, ja Komisija ir pieņēmusi pamatnostādnes, lai, ievērojot Līgumu, precizētu kritērijus, kurus tā gatavojas piemērot, īstenojot savu rīcības brīvību, no tā izriet šo tiesību automātiska ierobežošana, jo tai jāpielāgojas norādošiem noteikumiem, kurus tā pati ir pieņēmusi (Pirmās instances tiesas 1996. gada 12. decembra spriedums lietā T-380/94 *AIUFFASS* un *AKT*/Komisija, *Recueil*, II-2169. lpp., 57. punkts; 1998. gada 30. aprīļa spriedums lietā T-214/95 *Vlaams Gewest*/Komisija, *Recueil*, II-717. lpp., 89. punkts, un 2003. gada 9. jūlija spriedums lietā T-224/00 *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, *Recueil*, II-2597. lpp., 267. punkts).
- ²⁴⁷ No apstrīdētā lēmuma 350.–370. apsvēruma izriet, ka Komisija ir piemērojusi 1998. gada pamatnostādnēs izklāstīto metodi, lai aprēķinātu prasītājām uzliktā naudas soda apmēru.

- 248 1998. gada pamatnostādņu 3. punktā ir paredzēts pielāgot naudas soda pamatsummu atkarībā no noteiktiem atbildību mīkstinošiem apstākļiem, kuru starpā ir pamatotas šaubas no uzņēmuma puses attiecībā uz to, vai attiecīgā rīcība ir pārkāpums.
- 249 Šajā lietā prasītājas uzskata, ka nenoteiktība par apstrīdētās rīcības pārkāpjošo raksturu bija tāda, ka, piemērojot 1998. gada pamatnostādnes, Komisijai bija jāizvēlas neuzlikt naudas sodu.
- 250 Lai pārbaudītu, vai Komisijai bija pienākums prasītājām atzīt atbildību mīkstinošu apstākli, kas izriet no pamatotām šaubām, un tādā gadījumā, kā to lūdz prasītājas, neuzlikt naudas sodu, ir jāpārbauda, vai tām bija jāapzinās, ka tās pārkāpj EKL 81. pantu (šajā ziņā skat. Pirmās instances tiesas 2006. gada 14. decembra spriedumu apvienotajās lietās no T-259/02 līdz T-264/02 un T-271/02 *Raiffeisen Zentralbank Österreich* u.c./Komisija, Krājums, II-5169. lpp., 503. punkts).
- 251 Ir jākonstatē, ka naudas sods netika uzlikts par visu pārkāpuma laiku, bet vienīgi no paziņojuma par iebildumiem datuma.
- 252 Šajā dokumentā Komisija ir izklāstījusi savus iebildumus par attiecīgo rīcību un paskaidrojusi, kādēļ tā uzskata, ka šī rīcība ir pretrunā EKL 81. pantam. Līdz ar to no šī datuma prasītājas nevar apgalvot, ka tās nezināja par EKL 81. panta pārkāpumu (šajā ziņā un pēc analogijas skat. Pirmās instances tiesas 2003. gada 17. decembra spriedumu lietā T-219/99 *British Airways*/Komisija, *Recueil*, II-5917. lpp., 314. punkts).

- 253 Šajā ziņā pastāv būtiska atšķirība no lietas *Clearstream*, kuru minējušas prasītājas un kurā apstrīdētā rīcība bija beigusies pat pirms paziņojuma par iebildumiem pieņemšanas.
- 254 Līdz ar to prasītāju argumentiem par iepriekšējās lēmumu pieņemšanas prakses neesamību vai lietas sarežģītību nav nozīmes, jo tie katrā ziņā varētu vienīgi pierādīt, ka pastāvēja pamatotas šaubas pirms paziņojuma par iebildumiem, t.i., periodā, kurš nav ņemts vērā naudas soda apmēra aprēķināšanā.
- 255 Visbeidzot, nav nozīmes, ka daži no argumentiem, kurus Komisija minējusi apstrīdētajā lēmumā, nav iekļauti paziņojumā par iebildumiem, piemēram, uzskats, ka ienākšana attiecīgajā tirgū ar fasādes nolīgumu ir neefektīva. Šajā paziņojumā par iebildumiem izklāstītā informācija pati par sevi bija pietiekama, lai prasītājam vairs nevarētu būt pamatotas šaubas par to, vai attiecīgā rīcība ir pārkāpums.
- 256 Tādēļ pamata trešā daļa un līdz ar to pamats kopumā ir jānoraida.

2. Par piekto pamatu — kļūdām tiesību piemērošanā un kļūdām vērtējumā saistībā ar uzliktā naudas soda apmēra aprēķināšanu

- 257 Ar šo pamatu prasītājas apstrīd Komisijas vērtējumus par, pirmkārt, naudas soda sākumsummas noteikšanu, otrkārt, atbildīgu mīkstinošo apstākļu neņemšanu vērā un, treškārt, pārkāpuma ilgumu.

a) Par pamata pirmo daļu par naudas soda sākumsummas noteikšanu

²⁵⁸ Prasītājas prioritāri apstrīd pārkāpuma kvalificēšanu kā “smagu” un pakārtoti — EUR 8,5 miljonu sākumsummas izvēli.

Par pārkāpuma raksturu

— Lietas dalībnieku argumenti

²⁵⁹ Prasītājas uzskata, ka pārkāpums, kurā tās tiek vainotas, saskaņā ar 1998. gada pamatnostādņēm bija jākvalificē kā “sīkaks”. Pat pieņemot, ka pārkāpumam bija sekas uz tirgu, šādām sekām neesot bijusi tāda ekonomiskā iedarbība, kādu tai piedēvē Komisija, jo šis pārkāpums attiecās uz vienu tirgus dalībnieku ļoti specifiskā tirgū un vienā dalībvalstī.

²⁶⁰ Tās apgalvo, ka, lai gan potenciālā iedarbība ir pietiekama, lai konstatētu EKL 81. panta pārkāpumu, saistībā ar naudas soda apmēra aprēķināšanu Komisijai bija ar atbilstošiem pierādījumiem jāpierāda reāla iedarbība uz tirgu. Šajā lietā Komisija, atzīstot, ka tā nav kvantificējusi reālo iedarbību, ir izsecinājusi iedarbību no konstatācijām par pārkāpumu.

²⁶¹ Komisija uzskata, ka tā nav pieļāvusi kļūdu saistībā ar pārkāpuma kvalificēšanu.

— Vispārējās tiesas vērtējums

- 262 Apstrīdētajā lēmumā Komisija ir pamatojusi attiecīgā pasākuma kvalificēšanu kā “smagu” ar vairākiem pierādījumiem.
- 263 Vispirms Komisija apstrīdētā lēmuma 358. un 359. apsvērumā atgādināja, ka *Morgan Stanley* kopumā tika liegts piedāvāt iegūšanas pakalpojumus saistībā ar kredītkartēm un debetkartēm ar atliktā debeta funkciju, nevis tikai attiecībā uz *Visa* kartēm.
- 264 Pēc tam Komisija uzskatīja, ka pārkāpumam bija faktiskā iedarbība uz konkurenci. Apstrīdētā lēmuma 357. apsvērumā atzīstot, ka nav bijis iespējams precīzi izmērīt šo iedarbību, Komisija no apstrīdētās rīcības īstenošanas ir secinājusi, ka ir saprātīgi uzskatīt “par iespējamu, ka pārkāpumam [bija] liela iedarbība uz tirgu”. Apstrīdētā lēmuma 360. apsvērumā Komisija arī norādīja uz vairākiem elementiem, ar kuriem tā pamatoja pārkāpuma konstatēšanu.
- 265 Visbeidzot, apstrīdētā lēmuma 362. apsvērumā tā ir norādījusi, ka ierobežojums attiecās uz Apvienoto Karalisti, kas ir liels maksājuma karšu tirgus.
- 266 Jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pārkāpuma smagums tiek noteikts, ņemot vērā vairākus apstākļus — tādus kā lietas īpašie apstākļi, tās konteksts un nau-
das sodu preventīvā ietekme, attiecībā uz kuriem Komisijai ir rīcības brīvība (Pirmās instances tiesas 2008. gada 8. oktobra spriedums lietā T-69/04 *Schunk* un *Schunk Kohlenstoff-Technik*/Komisija, Krājums, II-2567. lpp., 153. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 267 Kā jau ticis uzsvērts šī sprieduma 247. punktā, Komisija ir piemērojusi 1998. gada pamatnostādnēs izklāstīto metodi, lai aprēķinātu prasītājam uzliktā naudas soda apmēru.
- 268 Saskaņā ar 1998. gada pamatnostādņu 1.A punkta pirmo daļu, novērtējot pārkāpuma smagumu, jāņem vērā tā raksturs, faktiskā ietekme uz tirgu gadījumos, kad to iespējams noteikt, un attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus lielums.
- 269 No 1998. gada pamatnostādnēs sniegtā sīkāku un smagu pārkāpumu apraksta izriet, ka tie būtībā atšķiras pēc to iedarbības uz konkurenci un to seku ģeogrāfiskā izplatījuma. Smagie pārkāpumi ir raksturoti, ka “šie visbiežāk ir horizontāli vai vertikāli ierobežojumi, kuriem ir tāda pati struktūra kā [sīkākiem pārkāpumiem], tikai [tie tiek stingrāk piemēroti], tiem ir lielāka ietekme uz tirgu un to ietekme attiecas uz plašām kopējā tirgus jomām”. “Sīkāki” pārkāpumi ir raksturoti kā tādi, kuriem “[..] ir ierobežota ietekme uz tirgu un kuri ietekmē būtisku, bet salīdzinoši ierobežotu Kopienas tirgus daļu”.
- 270 Pirmām kārtām, saistībā ar pārkāpuma iedarbību uz tirgu prasītājas pārmet Komisijai, ka tā neesot pierādījusi šīs iedarbības pastāvēšanu. Tās arī norāda, ka tā katrā ziņā varēja būtu vienīgi ierobežota.
- 271 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai novērtētu pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu, Komisijai par atskaites punktu jāpieņem konkurence, kas parastos apstākļos būtu pastāvējusi, ja pārkāpuma nebūtu bijis (skat. 2008. gada 8. oktobra spriedumu lietā T-73/04 *Carbone-Lorraine*/Komisija, Krājums, II-2661. lpp., 83. punkts un tajā minētā judikatūra).

272 Apstrīdētā lēmuma 357. apsvērumā Komisija ir uzsvērusi:

“Kaut gan nav iespējams precīzi izmērit faktisko iedarbību uz tirgu, lēmums izslēgt *Morgan Stanley* tika īstenots, un tādēļ ir saprātīgi uzskatīt par iespējamu, ka pārkāpūmam bija liela iedarbība uz tirgu.”

273 Jāatzīst, ka automātiskas cēloņsakarības noteikšana starp pret konkurenci vērsto rīcību un faktisko iedarbību uz konkurenci ir kļūdaina (šajā ziņā skat. Pirmās instances tiesas 2007. gada 12. septembra spriedumu lietā T-30/05 *Prym un Prym Consumer/ Komisija*, Krājumā nav publicēts, 109. un 110. punkts).

274 Tomēr no apstrīdētā lēmuma 358.–360. apsvēruma izriet, ka Komisija šajā ziņā ir pamatojusies arī uz divām citām apsvērumu virknēm, kas izriet, no vienas puses, no tā, ka apstrīdētās rīcības sekas bija tādas, ka *Morgan Stanley* bija liegts piedāvāt iegūšanas pakalpojumus saistībā ar visām kartēm, nevis vienīgi *Visa* kartēm, un, no otras puses, no tā, ka *Morgan Stanley* atrašanās tirgū būtu varējusi izraisīt labvēlīgas sekas.

275 Tomēr, pirmkārt, prasītājas neapstrīd to, ka apstrīdētajai rīcībai patiešām bija tādas sekas, ka *Morgan Stanley* bija liegts piedāvāt iegūšanas pakalpojumus saistībā ar visām kartēm, nevis vienīgi *Visa* kartēm.

276 Otrkārt, izvērtējot prasījumus par atcelšanu, tika uzskatīts, ka Komisija nav pieļāvusi neko prettiesisku savos vērtējumos par apstrīdētās rīcības konkurenci ierobežojošajām

sekām, proti, par faktiskās un potenciālās konkurences līmeni, *Morgan Stanley* kā potenciālā konkurenta statusu un tās nodomu ienākt attiecīgajā tirgū.

²⁷⁷ Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 174. apsvērumā ir uzsvērusi, ka tā ir aptaujājusi *Visas* finanšu iestādes, kuras tā ir identificējusi kā potenciālos konkurentus, par to, vai tās paredzēja ienākt attiecīgajā tirgū, un no tā secināja, ka *Morgan Stanley* bija vienīgais potenciālais konkurents, kas bija paudis nodomu ienākt attiecīgajā tirgū.

²⁷⁸ Tādēļ, no šiem elementiem secinot, ka apstrīdētajai rīcībai bija ievērojama iedarbība uz tirgu, Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā.

²⁷⁹ Otrām kārtām, saistībā ar Komisijas veikto vērtējumu par apstrīdētās rīcības seku ģeogrāfisko izplatību prasītājas uzskata, ka, tā kā apstrīdētā rīcība skāra tikai Apvienoto Karalisti, Komisijai bija jāizvēlas pārķepumu kvalificēt kā “sīkaku”.

²⁸⁰ Ir jāatgādina, ka pastāvīgajā judikatūrā ir noteikts, ka ģeogrāfiskais tirgus, kas aptver kādu valsti, veido būtisku kopējā tirgus daļu (skat. Pirmās instances tiesas 2005. gada 27. jūlija spriedumu apvienotajās lietās no T-49/02 līdz T-51/02 *Brasserie nationale* u.c./Komisija, Krājums, II-3033. lpp., 176. punkts un tajā minētā judikatūra).

281 Apstrīdētā lēmuma 362. apsvērumā Komisija ir norādījusi uz apstākli, ka “Apvienotā Karaliste ir liels maksājuma karšu tirgus”. Ņemot vērā šī tirgus ekonomisko nozīmi, kuru turklāt prasītājas nav apstrīdējušas, Komisija pamatoti varēja uzskatīt, ka attiecīgais tirgus piederēja pie “plašām kopējā tirgus jomām” 1998. gada pamatnostādņu nozīmē.

282 Ņemot vērā iepriekš minēto, prasītāju iebildumi par pārkāpuma raksturu ir jānoraida.

Par naudas soda sākumsummu

— Lietas dalībnieku argumenti

283 Prasītājas uzskata, ka EUR 8,5 miljonu sākumsumma, kuru izvēlējusies Komisija, ir nesamērīga un nav pamatota. Komisijai naudas soda sākumsumma esot bijusi jānosaka skalas zemajā līmenī, kura 1998. gada pamatnostādņēs ir paredzēta smagiem pārkāpumiem, ņemot vērā pārkāpuma iedarbību, to, ka runa ir par konkurences ierobežojumu pēc tā sekām, kā arī tās praksi naudas sodu noteikšanas jomā. Tās atgādina, ka, lai gan Komisija ir tiesīga atkāpties no savas iepriekšējās prakses naudas sodu noteikšanas jomā, tai ir jāpiemēro 1998. gada pamatnostādnes un jānorāda objektīvs pamatojums fiksētajam skaitlim.

- 284 Savā replikā prasītājas apgalvo, ka tas, ka Komisija ir piemērojusi ekvivalentas sākumsummas vairākos iepriekšējos lēmumos, pierāda šajā lietā piemērotās sākumsummas nesamērīgo raksturu, jo šajos lēmumos apskatītās rīcības veidoja daudz smagākus konkurences tiesību pārkāpumus.
- 285 Komisija uzskata, ka sākumsumma nav nesamērīga un ka lēmums ir pietiekami juridiski pamatots.

— Vispārējās tiesas vērtējums

- 286 Pirmkārt, iebildums par pamatojuma neesamību, jo Komisija nav norādījusi iemeslus, kādēļ tā noteikusi prasītājām uzliktā naudas soda sākumsummu EUR 8,5 miljonu apmērā, ir jānoraida.
- 287 Ir taisnība, ka apstrīdētajā lēmumā nav izklāstīts tiešs pamatojums sākumsummas noteikšanai; Komisija vienīgi apstrīdētā lēmuma 353. apsvērumā ir norādījusi uz iemesliem, kādēļ tā kvalificēja pārkāpumu kā smagu.
- 288 Tomēr Komisijai nebija jāsniedz skaidrojums par šo aspektu. Kā jau ticis uzsvērts šī sprieduma 221. punktā, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka saistībā ar naudas sodu noteikšanu par konkurences tiesību pārkāpumiem Komisija izpilda savu pienākumu sniegt pamatojumu, ja tā savā lēmumā norāda vērtējuma elementus, kas tai

ļāvuši noteikt izdarītā pārkāpuma smagumu un ilgumu; tai nav jāsniedz detalizētāks izklāsts.

289 Līdz ar to Komisijai nebija pienākuma detalizēti izklāstīt iemeslus, kādēļ tā ir tieši noteikusi naudas soda sākumsummu EUR 8,5 miljonu apmērā. Līdz ar to apstrīdētajā lēmumā šajā ziņā ir norādīts pamatojums.

290 Otrkārt, saistībā ar apgalvoto šīs summas nesamērīgo raksturu ir jānorāda, ka 1998. gada pamatnostādņēs par pārkāpumiem, kas kvalificēti kā "smagi", ir paredzēta sākumsumma no EUR 1 miljona līdz EUR 20 miljoniem.

291 Pamatnostādņu 1.A punkta trešajā, ceturtajā un piektajā daļā ir paredzēts:

"Katrā no minētajām kategorijām, jo īpaši attiecībā uz smagiem un sevišķi smagiem pārkāpumiem, piedāvāto sodanaudu apjoms [naudas sodu lielums] dos iespēju uzņēmumiem piemērot diferencētu pieeju, ņemot vērā izdarīto pārkāpumu smagumu.

Jāņem vērā arī pārkāpumu izdarītāju faktiskā ekonomiskā spēja izraisīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem, jo īpaši patērētājiem, un jānosaka tāds sodanaudas [naudas soda] apmērs, kas atturētu no turpmākām tamlīdzīgām darbībām.

Principā jāņem vērā fakts, ka lielu uzņēmumu rīcībā parasti ir juridiska un ekonomiska rakstura pieredze, kas dod tiem iespēju vieglāk konstatēt, ka to veiktā darbība ir pārkāpums, un tiem arī ir jāapzinās sekas, ko izraisa konkurences noteikumu pārkāpumi.”

²⁹² Tādējādi, tā kā prasītājas neapstrīd 1998. gada pamatnostādņu tiesiskumu, saskaņā ar šī sprieduma 291. punktā izklāstītajiem kritērijiem ir jāizvērtē Komisijas noteiktās sākumsummas samērīgums.

²⁹³ Ņemot vērā, no vienas puses, prasītāju ekonomisko nozīmīgumu un, no otras puses, nepieciešamību saglabāt naudas soda preventīvo raksturu, summa EUR 8,5 miljoni, kas atrodas 1998. gada pamatnostādnēs smagajiem pārkāpumiem paredzētā diapazona zemākajā daļā, nešķiet acīmredzami nesamērīga.

²⁹⁴ Tādēļ pamata pirmā daļa ir jānoraida.

b) Par otro daļu par atbildību mīkstinošiem apstākļiem

Lietas dalībnieku argumenti

²⁹⁵ Prasītājas apgalvo, ka neskaidrība par apstrīdētās rīcības pārkāpuma raksturu būtu bijusi vismaz jākvalificē par atbildību mīkstinošu apstākli. Turklāt šī iemesla dēļ Komisijai neesot bijis jāpiemēro palielinājums sakarā ar pārkāpuma ilgumu. Tās arī Komisijai

pārmet, ka tā nav ņēmusi vērā, ka tās, pirmkārt, ir piedāvājušas un arī faktiski grozijušas Noteikumu un, otrkārt, administratīvās procedūras laikā noslēgušas nolīgumu ar *Morgan Stanley*. Visbeidzot, Komisijas kavēšanās lietas izskatīšanā vismaz pamatojot naudas soda samazināšanu.

- ²⁹⁶ Komisija uzskata, ka tā ir pamatoti konstatējusi atbildību mīkstinošu apstākļu nesamību. Tā nepiekrīt, ka Noteikumā būtu veikti kādi grozījumi, jo tie ietvēra vienīgi izvērtēšanas kritēriju pievienošanu, kas katrā ziņā netika piemēroti *Morgan Stanley*.

Vispārējās tiesas vērtējums

- ²⁹⁷ Pirmkārt, saistībā ar iebildumu, ka bija jāņem vērā kā atbildību mīkstinošs apstāklis neskaidrība par apstrīdētās rīcības pārkāpjošo raksturu, ir jānorāda, ka šis iebildums ir jānoraida šī sprieduma 250.–255. punktā minēto iemeslu dēļ. Ir jāatgādina, ka Komisija aprēķināja naudas sodu, pamatojoties uz periodu, kas sākās no paziņojuma par iebildumiem. Šajā datumā prasītājam vairs nevarēja būt šaubu, ka attiecīgā rīcība ir pārkāpums.

- ²⁹⁸ Otrkārt, saistībā ar iebildumu, ka Komisijas kavēšanās lietas izskatīšanā arī esot pamatojusi naudas soda samazināšanu, ir jānorāda, ka tas arī nevar tikt akceptēts šī sprieduma 231.–238. punktā minēto iemeslu dēļ, jo intervāls starp pārkāpuma

izbeigšanu un lēmuma pieņemšanu ir mazāks par noilguma termiņu, kas paredzēts Regulas Nr. 1/2003 25. pantā.

- 299 Treškārt, saistībā ar nolīgumu, kas noslēgts ar *Morgan Stanley*, un tās uzņemšanu *Visa* ir jānorāda, ka, šādi rīkojoties, prasītājas izbeidza pārkāpumu, kurā tās vainotas, vairākus gadus pēc Komisijas brīdinājuma par to rīcības pārkāpjošo raksturu. Līdz ar to Komisija ir rīkojusies pamatoti, šī iemesla dēļ nepiešķirot naudas soda samazinājumu prasītājām.
- 300 Ceturtkārt, prasītājas arī nepamatoti apgalvo, ka Komisijai esot bijis jāņem vērā apstākļi, ka prasītājas bija grozījušas Noteikumu administratīvās procedūras laikā.
- 301 Ir taisnība, ka prasītājas grozīja Noteikumu 2006. gada 24. maijā. Šo grozīšanu varētu uzskatīt par reakciju uz vienu daļu no kritikas, ko Komisija bija izvirzījusi pret prasītājām paziņojumā par iebildumiem, kura 247. un 248. punktā ir norādīts, ka Noteikuma formulējums deva iespēju to diskriminējoši piemērot, it īpaši ņemot vērā, ka jēdziens “konkurents” Noteikumā nebija pietiekami objektīvs un precīzs. Ir arī jākonstatē, ka apstrīdētajā lēmumā pēc šī Noteikuma grozījuma pieņemšanas šī kritika netika atkārtota.
- 302 Tomēr Komisijai šāds Noteikuma grozījums nebūt nav jāuzskata par atbildību mīkstināšanu apstākli un jāpiešķir prasītājām naudas soda samazinājums.
- 303 Tas, vai ir pienācīgi piešķirt naudas soda samazinājumu saskaņā ar 1998. gada pamatnostādņu 3. punktā minētajiem atbildību mīkstinājošajiem apstākļiem, ir jāizvērtē kopumā, ņemot vērā visus nozīmīgos apstākļus. Tā kā pamatnostādnēs nav imperatīvas norādes par atbildību mīkstinājošiem apstākļiem, ko var ņemt vērā, Komisijai ir zināma

rīcības brīvība, vispārējā veidā veicot vērtējumu, lai lemtu par iespējamu naudas soda samazināšanu atbildību mīkstinošu apstākļu dēļ (spriedums lietā *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, minēts iepriekš 182. punktā, 275. punkts).

304 Tiktāl, ciktāl apstrīdētā rīcība attiecās ne tik daudz uz pašu Noteikumu, bet gan uz tā piemērošanu *Morgan Stanley*, kā to atzīst arī pašas prasītājas, un šis atteikums ilga vairāk nekā divus gadus pēc paziņojuma par iebildumiem, Komisija varēja pamatoti neņemt vērā grozījumu, ko prasītājas veikušas Noteikumā un kurš turklāt tika veikts ļoti vēlā administratīvās procedūras stadijā.

305 Tādēļ pamata otrā daļa ir jānoraida.

c) Par trešo daļu — pārkāpuma ilgumu

Lietas dalībnieku argumenti

306 Prasītājas apstrīd Komisijas noteiktos pārkāpuma sākuma un beigu datumus. Tās uzskata, ka pārkāpums ir ildzis ne vairāk kā septiņus mēnešus no 2005. gada augusta līdz 2006. gada februārim. Līdz ar to Komisijai neesot bijis jāpiemēro palielinājums sakarā ar ilgumu.

307 Pirmām kārtām, prasītājas uzskata, ka pārkāpums nav sācies pirms 2005. gada augusta. Tās pamatojas uz to, ka ienākšanai attiecīgajā tirgū ir nepieciešams konkrēts īstenošanas plāns. Tā kā, pirmkārt, pirmais pierādījums par īstenošanas plānu esot datēts ar 2005. gada 20. maiju un, otrkārt, šāda plāna faktiskai īstenošanai esot nepieciešami kopumā trīs mēneši, *Morgan Stanley* neesot varējusi ienākt attiecīgajā tirgū pirms 2005. gada augusta.

308 Tādēļ Komisija esot nepamatoti uzskatījusi, ka pārkāpjošā rīcība sākās no tirgus noslēgšanas 2000. gada 22. martā. Prasītājas arī noliedz, ka *Morgan Stanley* bija nodoms ienākt iegūšanas tirgū no 1998. gada. Iespējamie pierādījumi par šādu nodomu attiecas vienīgi uz karšu emisijas tirgu. Turklāt prasītājas pārmet Komisijai, ka tā nav analizējusi tai iesniegtos pierādījumus, kaut gan tie pierādot, ka *Morgan Stanley* nebija nodoma ienākt attiecīgajā tirgū.

309 Otrām kārtām, tiktāl, ciktāl Komisija pamatojas uz apgalvoto pastāvīgo *Morgan Stanley* nodomu veikt iegūšanas darbības, lai noteiktu pārkāpuma ilgumu, prasītājas apgalvo, ka Komisijai ir jāpierāda šī nodoma pastāvēšana visa pārkāpuma laikā. Apstrīdētajā lēmumā neesot sniegti nekādi pierādījumi par šo nodomu laikposmā no 2005. gada maija līdz 2006. gada 22. septembrim. Līdz ar to Komisija neesot izpildījusi savus pienākumus, kas norādīti Pirmās instances tiesas 1994. gada 7. jūlija spriedumā lietā T-43/92 *Dunlop Slazenger*/Komisija (*Recueil*, II-441. lpp., 79. un 80. punkts). Katrā ziņā Komisijai esot bijis jāuzskata, ka pārkāpums bija beidzies 2006. gada februārī, kad sākās sarunas par *Morgan Stanley* pievienošanos, tā kā *Morgan Stanley* nebija nepaudusi nekādu nodomu ienākt iegūšanas tirgū.

- 310 Saistībā ar Komisijas atbildi, ka vienīgi *Visa* dalībnieka statuss ir pietiekams, lai tiktu piešķirtas iegūšanas tiesības, prasītājas uzsver, ka šī argumentācija ir kļūdaina. Būtiskais jautājums esot par to, vai *Morgan Stanley* bija nodoms ienākt attiecīgajā tirgū. Līdz ar to tas, ka *Morgan Stanley* nevēlējās atbildēt uz prasītāju jautājumiem par šo aspektu pievienošanās sarunu laikā, esot ļoti svarīgs faktors. Turklāt tās atgādina, ka *Morgan Stanley* nav ienākusi attiecīgajā tirgū pēc pievienošanās.
- 311 Komisija uzskata, ka tā nav pieļāvusi kļūdu, nosakot pārkāpuma beigu un sākuma datumus.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 312 Prasītājas būtībā apgalvo, ka pārkāpuma ilguma noteikšana ir kļūdaina, jo *Morgan Stanley* nodoms ienākt attiecīgajā tirgū nepastāvēja visā Komisijas noteiktajā periodā. Prasītājas arī pārmet Komisijai, ka tā nav atskaitījusi laiku, kas raksturīgi nepieciešams ienākšanai attiecīgajā tirgū.
- 313 Tomēr, kā tika uzsvērts saistībā ar atcelšanas prasījumu izvērtēšanu, Komisija ir pamatoti uzskatījusi, ka *Morgan Stanley* bija potenciāls konkurents attiecīgajā tirgū. Līdz ar to apstrīdētajai rīcībai bija konkurenci ierobežojušas sekas pret *Morgan Stanley* tīkmēr, kamēr tā bija izslēgta no tirgus. Tādēļ Komisija pamatoti konstatēja pārkāpumu, kura ilgums ir ekvivalents atteikuma *Morgan Stanley* piešķirt *Visa* dalībnieces statusu ilgumam. Tā kā šis atteikums ilga no 2000. gada 22. marta līdz 2006. gada

22. septembrim, starp šiem diviem datumiem patiešām ir noticis nepārtraukts pārkāpums. Tādēļ Komisija nav pieļāvusi nekādu kļūdu, nosakot pārkāpuma sākuma datumu un beigu datumu.

³¹⁴ Līdz ar to nav nekādu šaubu par pārkāpuma precīzo ilgumu. Šajā ziņā šī lieta atšķiras no lietas *Dunlop Slazenger/Komisija*, kurā tika pieņemts iepriekš 309. punktā minētais spriedums (79. un 80. punkts), uz kuru norāda prasītājas.

³¹⁵ Tādēļ ir jānoraida trešā daļa un līdz ar to pamats kopumā.

³¹⁶ Ņemot vērā visu iepriekš minēto, visi šajā prasībā izteiktie lūgumi ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

³¹⁷ Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājām spriedums ir nelabvēlīgs, tām jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (piektā palāta)

nospiež:

- 1) **prasību noraidīt;**
- 2) ***Visa Europe Ltd un Visa International Service* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

Jaeger

Vadapalas

Prek

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2011. gada 14. aprīlī.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Pamata lietas rašanās fakti	II - 1741
Apstrīdētais lēmums	II - 1745
A — Konkrētā tirgus definīcija	II - 1745
B — Inkriminētā rīcība	II - 1746
C — EKL 81. panta piemērošana	II - 1747
D — Naudas soda aprēķināšana	II - 1749
Process	II - 1750
Lietas dalībnieku prasījumi	II - 1751
Juridiskais pamatojums	II - 1752
A — Par prasību atcelt apstrīdēto lēmumu	II - 1752
1. Ievada jautājumi	II - 1753
a) Par noteiktu argumentu un dokumenta pieņemamību	II - 1753
b) Par prasības pieteikuma pielikuma pieņemamību	II - 1754
2. Par otro pamatu — prasītāju tiesību uz aizstāvību pārkāpumu	II - 1756
a) Lietas dalībnieku argumenti	II - 1756
b) Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1757

3.	Par pirmo un trešo pamatu, ar kuriem tiek apstrīdēts apstrīdētās rīcības konkurenci ierobežojošais raksturs	II - 1759
a)	Par pirmo pamatu — ka Komisija nav ņēmusi vērā <i>Morgan Stanley</i> iespēju ienākt tirgū ar fasādes nolīguma palīdzību	II - 1762
	Lietas dalībnieku argumenti	II - 1762
	Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1764
b)	Par trešo pamatu — <i>Morgan Stanley</i> klātbūtnes ietekmi uz konkurenci attiecīgajā tirgū	II - 1772
	Par pirmo pamata daļu par ekonomiski un juridiski kļūdaina kritērija piemērošanu	II - 1772
	— Lietas dalībnieku argumenti	II - 1772
	— Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1774
	Par pamata otro daļu — ka ir izdarīta kļūdaina analīze par attiecīgajā tirgū pastāvošās konkurences līmeni	II - 1777
	— Lietas dalībnieku argumenti	II - 1777
	— Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1779
	Par pamata trešo daļu — nepietiekamu un kļūdainu atteikuma uzņemšanu <i>Morgan Stanley</i> seku uz konkurenci analīzi	II - 1782
	— Lietas dalībnieku argumenti	II - 1782
	— Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1785
		II - 1827

B	— Par lūgumu atcelt vai samazināt naudas sodu	II - 1794
1.	Par ceturto pamatu — kļūdām tiesību piemērošanā un kļūdām vērtēšanā saistībā ar naudas soda uzlikšanu	II - 1794
a)	Par pamata pirmo daļu — vienlīdzīgas attieksmes principa un tiesiskās drošība principa pārkāpumu, kā arī pamatojuma nesniegšanu	II - 1795
	Lietas dalībnieku argumenti	II - 1795
	Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1797
b)	Par pamata otro daļu — pienākuma pieņemt apstrīdēto lēmumu saprātīgā termiņā neizpildi	II - 1801
	Lietas dalībnieku argumenti	II - 1801
	Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1803
c)	Par pamata trešo daļu — ka nav ņemta vērā nenoteiktība par apstrīdētās rīcības pārkāpuma raksturu	II - 1805
	Lietas dalībnieku argumenti	II - 1805
	Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1807
2.	Par piekto pamatu — kļūdām tiesību piemērošanā un kļūdām vērtējumā saistībā ar uzliktā naudas soda apmēra aprēķināšanu	II - 1809
a)	Par pamata pirmo daļu par naudas soda sākumsummas noteikšanu	II - 1810
	Par pārkāpuma raksturu	II - 1810
	— Lietas dalībnieku argumenti	II - 1810
	— Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1811

Par naudas soda sākumsummu	II - 1815
— Lietas dalībnieku argumenti	II - 1815
— Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1816
b) Par otro daļu par atbildību mikstinošiem apstākļiem	II - 1818
Lietas dalībnieku argumenti	II - 1818
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1819
c) Par trešo daļu — pārkāpuma ilgumu	II - 1821
Lietas dalībnieku argumenti	II - 1821
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 1823
Par tiesāšanās izdevumiem	II - 1824